

2020

RAPORT DE ACTIVITATE

FEDERAȚIA SINDICALĂ „SĂNĂTATEA” DIN MOLDOVA

str. 31 August 1989, nr. 129, mun. Chișinău

Republica Moldova, MD-2012

Tel/fax: /+373 22/ 237 313

www.facebook.com/sindsan.md

e-mail: office@sindsan.md

WWW.SINDSAN.MD

**FEDERAȚIA SINDICALĂ „SĂNĂTATEA”
DIN MOLDOVA**

**FEDERAȚIA SINDICALĂ
„SĂNĂTATEA” DIN MOLDOVA**

RAPORT de activitate pentru anul 2020

CHIȘINĂU - 2021

CUVÂNT ÎNAINTE

Stimați colegi,

La finele anului 2020, ca președinte al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, pot spune că am parcurs împreună un an intens, plin de necunoscute, un an al provocărilor. Mă refer, în primul rând, la ansamblul acțiunilor și activităților derulate în cursul anului, în contextul deosebit al pandemiei provocate de virusul SARS-COV-2.

COVID-19 ne-a schimbat modul de comportare și comunicare. Acest virus ne-a arătat cât de fragilă este omenirea și cât de repede poate fi pusă sub semnul întrebării existența noastră. Deși ne confruntăm cu această situație din luna martie 2020, am știut să ne adaptăm activitatea, să găsim soluții și să obținem rezultate.

În acest sens, pe parcursul anului 2020 am întreprins acțiuni urgente în vederea asigurării siguranței personalului medical prin dispunerea de echipament și mijloace de protecție, instruirea și informarea personalului medical privind riscurile profesionale și măsurile necesare de protecție în condiții pandemice, consolidarea sindicatului de ramură, sporirea profesionalismului și responsabilității liderilor și activului sindical, dar cel mai important – am reușit să convingem autoritățile de necesitatea urgentă de majorare a veniturilor salariale și indemnizațiilor lucrătorilor medicali.

Realizarea acestor și altor obiective a fost posibilă datorită activității tuturor organizațiilor sindicale membre ale Federației, dar și conlucrării constructive cu organele administrative de toate nivelurile.

Obiectivele planificate pentru perioada următoare, la fel ca și în prezent, pot fi realizate doar prin solidaritatea membrilor activi, consolidați într-un sindicat bazat pe principii democratice și independente.

Sunt sigur că, împreună cu echipa Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova și membrii acesteia, vom acționa și în continuare pentru ca Republica Moldova să dispună de un sistem medical performant, în care personalul medical să se simtă util, apreciat și auzit.

Pandemia va conține în timp, dar revenirea la situația de până la ea este una imposibilă. Acum este momentul oportun de a crea sisteme de sănătate rezistente în întreaga lume. Investițiile în medicină și personalul medical sunt unica modalitate de a preveni viitoarele crize de sănătate la nivel global. Tot ce trebuie să învățăm în urma acestei pandemii este că investițiile făcute acum în sănătate vor salva vieți în viitor.

Cu deosebit respect,

Aurel POPOVICI

Președinte al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova

CAPITOLUL I

RESURSELE UMANE ȘI PROTECȚIA ÎMPOTRIVA ȘOMAJULUI

1.1. Informații generale

Având în vedere rolul substanțial al sănătății în viața fiecărui om și apreciind efortul sporit al personalului medical în lupta contra pandemiei de COVID-19, la 25 mai 2020, Președintele Republicii Moldova a semnat Decretul nr.1575/2020, prin care a fost declarat anul 2020 - Anul Lucrătorului Medical în Republica Moldova.

De asemenea, a fost instituită Comisia națională pentru desfășurarea acțiunilor consacrate Anului Lucrătorului Medical din care făceau parte renumiți medici din țara noastră, deputați, membri ai Guvernului, ai Președinției și conducători ai mai multor instituții medicale, care au elaborat un program complex în acest sens.

În anul de referință au fost lansate mai multe inițiative de susținere a sectorului medical, printre care, cea de dublare a salariilor pentru toți lucrătorii medicali, înmânarea distincțiilor de stat celor mai bune cadre medicale. Pe parcursul a 2 luni, Guvernul a alocat suplimentar în sistemul de sănătate pentru lupta cu pandemia 54,4 mil. lei din bugetul de stat și 55,6 mil. de lei din fondurile de asigurări obligatorii de asistență medicală etc.

Criza pandemică a focusat atenția partenerilor sociali din domeniul sănătății pe necesitatea perfecționării politicilor de stat orientate spre îmbunătățirea condițiilor de muncă și asigurarea statutului social înalt al lucrătorilor medicali în țara noastră. Societatea a recunoscut că sănătatea este primordială, în special în aceste timpuri dificile, iar lucrătorii din sectorul sănătății trebuie să fie tratați cu atenția cuvenită.

În anul de referință nu s-au înregistrat disponibilizări în masă a salariaților membri de sindicat.

1.2. Planificarea resurselor umane

Resursele umane sunt elementul-cheie pentru buna funcționare a sistemului de sănătate, în conformitate cu necesitățile populației, fiind reprezentate de personalul medical și nemedical, care face posibilă intervenția individuală sau colectivă în domeniul sănătății publice și reprezintă cea mai importantă resursă a sistemului de sănătate. Pentru furnizarea unei asistențe medico-sanitare de calitate, sistemul medical necesită un personal bine instruit, care să acorde servicii cost-eficiente la nivel profesional înalt.

Pentru a realiza dezideratul de mai sus este nevoie de o planificare a resurselor umane din sistemul de sănătate, nu pe termen scurt, în funcție de posibilitatea financiară precară a Statului, dar în funcție de necesitatea argumentată pentru furnizarea serviciilor medicale de calitate pentru cetățeni.

Este regretabil, dar Strategia de dezvoltare a resurselor umane din sistemul sănătății pentru anii 2016-2025, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 452 din 15.04.2016, s-a dovedit a fi ineficientă, neactuală, în condițiile pandemiei COVID-19. Resursele umane planificate în sistemul sănătății nu au acoperit vidul de distribuție neuniformă al asigurării cu cadre medicale pe domenii medicale și arealul geografic al țării.

1.3. Asigurarea unităților medicale cu personal

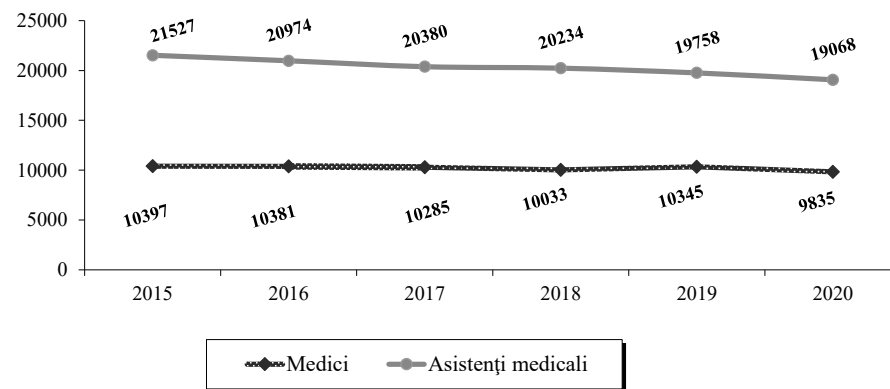
Resursele umane din sănătate constituie unul din componentele fundamentale ale sistemului, fără de care serviciile medicale, funcționarea benefică a instituțiilor medicale și a sistemului în ansamblu, nu pot fi realizate.

În Republica Moldova, la fel ca și la nivel mondial sau regional se înregistrează o criză în domeniul resurselor umane din sănătate, generată de insuficiența lucrătorilor medicali, distribuția lor neuniformă

din punct de vedere geografic, nivelul de calificare necorespunzător cerințelor sau de fenomenul migrației.

La 1 ianuarie 2021, în Republica Moldova (potrivit Agenției Naționale pentru Sănătate Publică și datelor furnizate de unități) au activat **9835** (10345 la 01.01.2020) de medici și **19068** (19758 la 01.01.2020) personal medical mediu. Asigurarea instituțiilor medicale cu cadre medicale la 10 mii de locuitori constituie 27,8 medici și 53,8 personal medical mediu. Acest indice rămâne în descreștere (cota de asigurare cu medici și personal medical mediu), comparativ cu anii precedenți (*figura nr. 1*).

Figura nr. 1. Indicii numărului absolut de medici și asistenți medicali în Republica Moldova

Conform datelor prezentate în figura nr. 1, asigurarea unităților medicale cu medici și personal medical veriga medie, în anul 2020, comparativ cu anii precedenți are o tendință constantă de diminuare.

În consecință, sistemul nu poate răspunde adecvat nevoilor specifice ale populației.

Persistă o distribuție geografică neuniformă atât a medicilor, cât și a personalului medical mediu, cu o concentrare preponderentă în mediul urban în detrimentul celui rural, înregistrându-se un deficit de medici de familie în localitățile rurale și anumite categorii de medici specialiști în instituțiile medico-sanitare raionale.

Conform datelor prezentate în rapoartele anuale, gradul de ocupare al funcțiilor aprobate în statele de funcții ale instituțiilor medicale este :

- în cadrul asistenței medicale urgente prespitalicești (IMSP CNAMUP) – 84,1%;
- în cadrul asistenței medicale primare – 89,1%;
- în cadrul asistenței medicale spitalicești, nivel raional – 93,4%;
- în cadrul asistenței medicale spitalicești, nivel municipal și republican – 85,8%;
- în cadrul asistenței medicale specializate de ambulatoriu, nivel raional – 83,2%;
- în cadrul asistenței medicale specializate de ambulator, nivel municipal și republican – 80,5%;
- în cadrul serviciilor de sănătate publică (ANSP) – 82,6%;
- în cadrul instituțiilor medicale bugetare – 91,4%.

Concluzii rezultate în urma examinării rapoartelor anuale:

Asistența medicală primară, asistența medicală de ambulator, spitalele și sectorul sănătății publice funcționează fragmentat și neintegral, îngreunând accesul populației la servicii medicale integrate.

Capacitatea de îngrijire în cadrul asistenței medicale primare și de acordare a serviciilor de ambulator de specialitate este distribuită neuniform și insuficient utilizată, astfel încât majoritatea serviciilor medicale continuă să fie furnizate în spitale.

Resursele de asistență medicală primară și de sănătate publică din ultimii 10 ani nu sunt destul de dezvoltate și integrate în sistemul de sănătate, cu personal insuficient.

Serviciile de medicina de familie suferă de un deficit de personal și infrastructură, dar și de o distribuție neuniformă în regiuni, cu decalaje serioase între mediul rural și cel urban. Astfel, există localități în mediul rural care nu au nici un medic de familie.

Serviciile medicale de asistență primară oferite în afara programului normal de lucru sunt reduse sau chiar inexistente în majoritatea zonelor urbane și rurale. Acest fapt conduce la un exces de consultații furnizate de serviciile medicale de urgență, unitățile de primiri urgente ale spitalelor și utilizarea crescută a paturilor de spital, menținând astfel sistemul de sănătate centrat pe servicii medicale acordate în spitale.

1.4. Formarea profesională

Conform informațiilor furnizate de către organizațiile sindicale, de comun cu administrațiile unităților medicale, în anul 2020, s-au planificat și executat resurse financiare suficiente destinate reciclării și perfecționării cadrelor medicale.

Angajatorii au identificat funcțiile pentru care a fost necesară formarea profesională, adoptând un Program anual în acest sens (*tabelul nr. 1*).

Tabelul nr. 1. Formarea profesională

Indici	Anii				
	2016	2017	2018	2019	2020
Medici	5727	3777	3909	3990	2149
Personal medical veriga medie	5416	4228	5141	4158	2698

Astfel, în anul de referință, din motive obiective bine cunoscute, nu au participat la studiile de reciclare și perfecționare toți medicii și personalul medical veriga medie conform programului aprobat de conducătorul unității și coordonat cu comitetul sindical, reprezentant al salariaților. Din 3269 de medici planificați, au participat doar 2149, din 3499 lucrători medicali veriga medie - doar 2698.

Lucrătorii medicali, prioritar, au fost mobilizați în combaterea pandemiei.

1.5. Fluctuația lucrătorilor medicali: premise și cauze

Din informațiile parvenite din colectivele de muncă, în anul de referință, pe diferite motive, au fost încetate relațiile de muncă cu 5200 lucrători (în 2019 – 4047).

Majoritatea absolută a angajaților (92,7 la sută) s-au eliberat din funcție din propria inițiativă (*tabelul nr. 2*).

Tabelul nr. 2. Fluctuația cadrelor medicale pe categorii de personal și motivele fenomenului

Nr. d/r	Categoriile de personal	Anii				
		2016	2017	2018	2019	2020
A. Disponibilizați total pe diverse motive						
1	Medici	1053	934	971	851	968
2	Personal medical veriga medie	1888	2012	2014	1175	1969
3	Alt personal	3021	1955	2610	2173	2263
4	Total	5962	4901	5595	4047	5200
B. Disponibilizați la inițiativa angajatorului						
1	Medici	32	30	23	29	30
2	Personal medical veriga medie	70	25	43	50	34
3	Alt personal	132	49	98	53	84
4	Total	234	104	164	129	148
C. Disponibilizați la inițiativa salariaților						
1	Medici	907	795	877	846	868
2	Personal medical veriga medie	1736	1929	1727	1634	1532
3	Alt personal	2697	1666	2537	2577	2097
4	Total	5340	4390	5141	4727	4497
D. Disponibilizați din alte motive						
1	Medici	114	109	101	221	164
2	Personal medical veriga medie	82	58	67	117	129
3	Alt personal	192	240	122	255	262
4	Total	388	407	593	591	555

1.6. Încadrarea în câmpul muncii a noilor angajați

În anul de referință, în unitățile medicale s-au angajat 4318 salariați (în 2019 – 4199) (tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3. Încadrarea în câmpul muncii a noilor angajați

Denumirea indicatorilor	Anii	Total pe instituții	Inclusiv:		
			Medici, farmaciști și alt personal cu studii superioare	Personal medical și farmaciști cu studii medii de specialitate	Alt personal
Numărul de salariați nou-angajați, în total	2016	4405	1106	1164	2135
	2017	4235	834	1734	1667
	2018	5603	1166	2060	2377
	2019	4199	851	1175	2173
	2020	4318	783	1546	1989

Din informația prezentată în tabelele nr.3 și 4 observăm că numărul angajărilor, în 2020 este cu 882 mai mic decât numărul disponibilizărilor, fapt ce denotă o creștere a deficitului de resurse umane în domeniul sănătății.

Trendul abandonului profesiei medicale, la nivel global, este de aproximativ 15%, conform datelor furnizate de partenerii noștri internaționali.

Tabelul nr. 4. Inclusiv încadrarea în câmpul muncii a tinerilor în vârstă de până la 30 de ani

Denumirea indicatorilor	Anii	Total pe instituții	Inclusiv:		
			Medici, farmaciști și alt personal cu studii superioare	Personal medical și farmaciști cu studii medii de specialitate	Alt personal
Tineri în vârstă de până la 30 de ani	2016	1091	368	562	161
	2017	1080	357	392	331
	2018	916	243	252	421
	2019	1121	283	480	356
	2020	784	226	280	278

Constatăm cu regret că numărul angajaților tineri în vârstă de până la 30 de ani este considerabil mai mic față de anii precedenți. Putem constata că este un indicator al diminuării atractivității profesiei de lucrător medical.

1.7. „Îmbătrânirea” cadrelor

În anul 2020, în domeniul sănătății au activat 2645 de medici de vârstă pensionară sau **26,9** la sută și 3253 personal medical veriga medie sau **17** la sută. (tabelul nr. 5).

Tabelul nr. 5. Îmbătrânirea cadrelor

Anii	Categoriile de personal	Angajați pensionari		Angajați cu dizabilități	
		Total	%	Total	%
2016	Medici	2963	28,54	1285	2,70
	Personal medical veriga medie	3593	17,13		
	Alt personal	3769	23,33		
2017	Medici	2811	27,33	1385	2,91
	Personal medical veriga medie	3399	16,68		
	Alt personal	4081	29,35		
2018	Medici	2885	28,8	1052	2,20
	Personal medical veriga medie	3563	17,6		
	Alt personal	4232	24,3		
2019	Medici	3132	30,27	1378	4,57
	Personal medical veriga medie	3086	15,62		
	Alt personal	3502	26,31		
2020	Medici	2645	26,9	855	1,73
	Personal medical veriga medie	3253	17		
	Alt personal	3349	34,5		

Fenomenul îmbătrânirii cadrelor medicale este caracteristic tuturor statelor lumii, dar în Republica Moldova acesta este mai accentuat. Dar totuși, datorită lucrătorilor de vârstă pensionară care continuă să activeze, în detrimentul riscurilor provocate de pandemia COVID-19, sistemul medical reușește să facă față multiplelor provocări.

1.8. Disciplina muncii

Pe parcursul anilor de referință au fost sancționați 227 de angajați (2019 – 333) (tabelul nr. 6).

Pentru încălcarea actului medical au fost sancționați 79 de angajați sau 34,8 la sută din numărul total de sancțiuni.

Tabelul nr. 6. Sancțiuni disciplinare

Anii	Numărul total de salariați sancționați disciplinar	Au fost ascultați preliminar la comitetul sindical	dintre care:			
			Concediați		Restabiliți în funcție	
			Cu acordul/ consultația comitetului sindical	Fără acordul/ consultația comitetului sindical	La inițiativa comitetului sindical	De organele de drept
2016	592	252	52	19	3	1
2017	535	216	47	57	10	2
2018	385	176	39	14	9	5
2019	333	182	25	2	2	-
2020	227	91	19	9	2	1

Constatăm cu regret că la aplicarea sancțiunilor disciplinare administrația nu consultă în toate cazurile comitetul sindical, care are rolul de reprezentare și apărare a salariatului. Or, deseori, fiind aplicate eronat sancțiunile disciplinare, rezultă pierderea dreptului salariatului de a beneficia de stimulente pentru succese în muncă, fapt care generează litigii individuale de muncă.

1.9. Stimularea pentru succese în muncă

Pentru merite deosebite în domeniul ocrotirii sănătății, contribuție la implementarea metodelor avansate de diagnostic și tratament, în anul de referință s-au conferit distincții de stat la **381** lucrători medicali. De asemenea, înalt profesionalism și activitate sindicală, lucrătorii medicali au fost menționați cu Diplome de Onoare, Diplome ale Federației

Sindicale „Sănătatea” din Moldova, cadouri de preț, mulțumiri etc. menționăm că, la Congresul VII al Federației a fost aprobată Medalia Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, cu care au fost decorați 15 lideri sindicali (tabelul nr. 7).

Tabelul nr. 7. Stimulări pentru succese în muncă și activitate sindicală

Nr. d/r	Denumirea stimulărilor	Anii				
		2016	2017	2018	2019	2020
1.	Ordine și medalii	25	19	42	27	381
2.	Diplome de onoare	3970	2597	4206	4712	3780
3.	Medalia Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova	-	-	-	-	15
4.	Diploma Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova	931	497	787	1249	843
5.	Cadouri de preț	1710	1287	951	955	1124
6.	Mulțumiri	8015	6873	5761	7637	8735
7.	Alte încurajări	2097	2911	3039	3967	7241
	Total	16748	14184	14786	18547	22119

1.10. Obiectivele în domeniul resurselor umane

Biroului Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova va solicita autorităților, inclusiv Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale:

1. *Modificarea Strategiei de dezvoltare a resurselor umane din sistemul sănătății pentru anii 2016-2025, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 452 din 15.04.2016, în vederea completării acesteia cu un capitol nou - „Protecția social-economică a angajaților din sănătate”.*
2. *Majorarea indemnizațiilor unice acordate tinerilor specialiști, medicilor și farmaciștilor la nivel de 200 mii lei și personalului medical și farmaceutic veriga medie – 150 mii lei.*

3. *Neadmiterea disponibilizării în masă a angajaților.*
4. *Promovarea persoanelor competente, în special a tinerilor specialiști, în funcțiile de conducere în condiții de maximă transparență, corectitudine și obiectivitate.*
5. *Examinarea multilaterală a proceselor, fenomenelor și schimbărilor ce au loc în domeniul utilizării forței de muncă, având ca scop elaborarea propunerilor de ameliorare a situației.*
6. *Asigurarea, din mijloacele financiare ale unității, reciclării și perfecționării cadrelor medicale cel puțin o dată în 5 ani.*
7. *Promovarea egalității șanselor la încadrarea în câmpul muncii.*

Organizațiile sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova vor:

1. *Exercita controlul utilizării forței de muncă în conformitate cu legislația.*
2. *Cere de la administrația unităților să facă publică informația despre existența locurilor de muncă vacante și/sau crearea de noi locuri de muncă, acordând prioritate tinerilor specialiști și salariaților instituției respective.*
3. *Monitoriza acordarea indemnizațiilor legale pentru tinerii specialiști.*
4. *Înainta propuneri la elaborarea proiectului Programului de reciclare și perfecționare a cadrelor Unității și oferirea concediilor pentru formare profesională.*
5. *Prevedea în Contractele colective de muncă clauze avantajoase pentru tinerii specialiști.*
6. *Conlucra activ cu administrațiile publice locale privind acordarea spațiului locativ, terenurilor pentru construcția spațiului locativ tinerilor specialiști.*
7. *Încuraja angajații pentru succese în muncă și activitate sindicală.*

CAPITOLUL II

FINANȚAREA SISTEMULUI DE SĂNĂTATE

2.1. Informații generale

Acordarea asistenței medicale reprezintă unul din serviciile de bază ale unei societăți. Nivelul finanțării serviciilor de sănătate este considerat un indicator rezonabil al gradului de dezvoltare a națiunii. Pentru creșterea unei generații sănătoase este necesar de a aloca resurse importante în vederea finanțării sectorului de sănătate.

Serviciile de sănătate sunt costisitoare. Aceste costuri includ, pe de o parte, plățile pentru salariile personalului din instituțiile de sănătate, în raport cu riscul profesional, influența factorilor psiho-emoționali asupra sănătății lucrătorului, responsabilitatea și volumul de lucru; iar, pe de altă parte, plățile pentru medicamente și consumabile, tehnică performantă, investiții capitale, întreținerea infrastructurii și transportului sanitar.

În anul 2020 unitățile medicale din republică au avut nevoie de o finanțare substanțială pentru a face față situației dificile impuse de pandemie. Cadrele medicale sunt acei angajați care activează în prima linie, în pofida faptului că nu au fost asigurați de la început, în măsură suficientă, cu echipamente, utilaj și medicamente necesare.

În anul de referință activitatea Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova a fost orientată, în special, pe sesizarea și sensibilizarea organelor de stat că sectorul sănătății are nevoie de o finanțare substanțială, în scopul depășirii crizei pandemice și stimulării lucrătorilor din sistemul de sănătate, care luptă împotriva virusului nemilos în beneficiul întregii populații.

Ca scop al îmbunătățirii finanțării sectorului de sănătate, Federația avizează anual proiectele Legii bugetului de Stat și Legii fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, înaintând de fiecare dată propuneri concrete și argumente plauzibile că sistemul de sănătate are nevoie de o finanțare mai mare. Această stringentă creștere a finanțării este amplificată de apariția noilor medicamente și a procedurilor tot mai performante de diagnostic și tratament.

Deficiențele care vizează finanțarea sectorului sănătății, asupra cărora Federația Sindicală „Sănătatea” a sesizat organele abilitate prin avize, solicitări și revendicări înaintate, sunt:

- existența constrângerilor bugetare;
- acumularea dificilă a mijloacelor financiare suficiente pentru sănătate;
- insuficiența securizării resurselor financiare adecvate pentru finanțarea prioritară a unităților medicale;
- reglementările legislative și normative anevoioase întru acumularea și utilizarea surselor de finanțare;
- necorespunderea politicilor declarate și a mijloacelor financiare alocate cu prioritățile realizării programelor de dezvoltare și reformare a sistemului sănătății;
- inechități și inegalități în finanțarea instituțiilor medicale;
- nerespectarea principiului obiectivității și transparenței în utilizarea mijloacelor financiare;
- utilizarea fragmentară și inoportună a resurselor disponibile.

În acest context, în rezultatul implicării inclusiv a Federației, în anul 2020, sistemul de sănătate a fost finanțat în mod prioritar și ritmic din partea Statului, instituțiile medicale acordând servicii de asistență medicală populației în conformitate cu specificul de activitate prestabilit.

2.2. Cheltuielile din bugetul public consolidat pentru domeniul sănătății

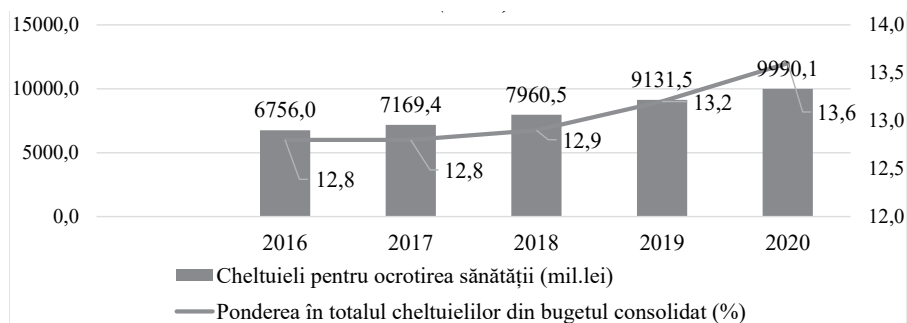
În anul 2020, bugetul public consolidat al ocrotirii sănătății a crescut cu 858 mil. lei sau cu 9,4% față de anul 2019 (*tabelul nr. 8 și figura nr. 2*).

Totuși, în Republica Moldova acestea sunt insuficiente, factorul determinant fiind constrângerile bugetare existente, cât și politicile incorecte în acest sector.

Tabelul nr. 8. Cheltuielile pentru ocrotirea sănătății în Bugetul public consolidat

Anii	Cheltuieli pentru ocrotirea sănătății (mil. lei)	Ponderea în totalul cheltuielilor din bugetul consolidat (%)	Creșterea față de perioada anterioară	
			%	mil. lei
2016	6756,0	12,8	-0,9	-60,3
2017	7169,4	12,8	6,1	413,4
2018	7960,5	12,9	11,0	791,1
2019	9131,5	13,2	14,7	1171,0
2020	9990,1	13,6	9,4	858,6

Figura nr. 2. Evoluția cheltuielilor pentru ocrotirea sănătății în Bugetul public consolidat, a.2016-2020

2.3. Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală

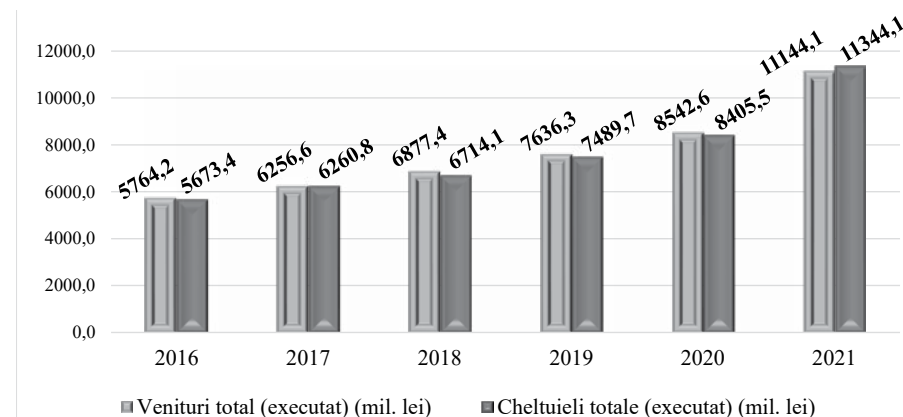
Principala sursă de finanțare a cheltuielilor publice pentru sănătate sunt fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală (FAOAM).

Astfel, în anul 2020 față de anul 2019, fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală au crescut de la 7636,3 mil. lei la 8542,6 mil. lei sau cu 11,9%, respectiv, cu 906,3 mil lei (*tabelul nr. 9, figura nr. 3*).

Tabelul nr. 9. Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală

Anii	Venituri totale (executate) (mil. lei)	Creștere		Cheltuieli totale (executate) (mil. lei)	Creștere	
		mil. lei	%		mil. lei	%
2016	5764,2	604,1	11,7	5673,4	413,3	7,9
2017	6256,6	492,4	8,5	6260,8	587,4	10,4
2018	6877,4	620,8	9,9	6714,1	453,3	7,2
2019	7636,3	758,9	11,0	7489,7	775,6	11,6
2020	8542,6	906,3	11,9	8405,5	915,8	12,2
2021	11144,1	2601,5	30,5	11344,1	2938,6	35,0

Figura nr. 3. Evoluția veniturilor și cheltuielilor FAOAM (executate), a. 2016-2021

Prima de asigurare obligatorie de asistență medicală în formă de contribuție procentuală la salariu și la alte recompense, calculată pentru categoriile de plătitori prevăzute în anexa nr.1 la Legea nr.1593/2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, s-a stabilit pentru anul 2020 la 9% (câte 4,5 % pentru fiecare categorie de plătitori).

Pe de altă parte, prima de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă, conform prevederilor art.17 alin.(4) din Legea nr.1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, ar fi trebuit să constituie în anul 2020 - **8 589 lei** [7 953 lei (salariul nominal mediu lunar) x 12 (luni) x 9,0%].

Însă, ținând cont de situația economico-financiară complicată, ce prejudiciază posibilitățile financiare ale populației, prima în sumă fixă, prin derogare de la prevederile menționate, a rămas neschimbată și în anul 2020, la nivelul anilor 2014-2019, respectiv, în cuantum de **4 056 lei** (tabelul nr. 10).

Tabelul nr. 10. Evoluția primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală

Indicatori	Anii					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Primele de asigurare obligatorie în formă de contribuție procentuală	9,0%	9,0%	9,0%	9,0%	9,0%	9,0%
Primele de asigurare obligatorie în sumă fixă	4056 lei	4056 lei	4056 lei	4056 lei	4056 lei	4056 lei

Congresul VII al Federației Sindicale „Sănătatea” a înaintat organelor de conducere ale Republicii Moldova mai multe revendicări, printre care și stabilirea mărimii primei de asigurare în formă de sumă fixă, pentru anii următori, fără derogare de la prevederile art. 17 alin. (4) din Legea nr. 1585/1998 „Cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală”, prin aplicarea primei de asigurare în formă de contribuție procentuală la salariul mediu anual prognozat pentru anul respectiv în baza indicatorilor macroeconomici.

Or, acest fapt este inechitabil față de persoanele angajate, care plătesc prima de asigurare obligatorie de asistență medicală în formă de contribuție procentuală la salariu și alte recompense, în condițiile în care câștigul mediu salarial brut din anul 2014 până la momentul actual a înregistrat o majorare substanțială.

Totodată, pentru persoanele care se asigură individual, prin achitarea poliței în sumă fixă, sunt prevăzute anumite reduceri: cu 50% a primei de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă pentru majoritatea categoriilor de plătitori, cu 60% pentru persoanele fizice care desfășoară activitate independentă în domeniul comerțului cu amănuntul fără a constitui o formă organizatorico-juridică și cu 75% pentru proprietarii de terenuri cu destinație agricolă, în cazul achitării primei în termen de până la 31 martie inclusiv.

O altă importantă revendicare a Federației constă în respectarea, fără derogare de la Legea nr.1593/2002 „Cu privire la mărimea, modul și termenii de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală”, a sumei transferurilor din bugetul de stat în fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală pentru asigurarea categoriilor de persoane asigurate de Guvern.

În contextul în care, conform statisticilor, circa 65% din persoanele integrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală fac parte din categoriile de persoane neangajate, pentru care Guvernul are calitatea de asigurat, Statul trebuie să-și exercite această funcție în măsură deplină, fapt ce ar majora substanțial fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală.

Or, finanțarea prioritară a sistemului de sănătate este un factor de conștientizare a conducerii Republicii Moldova, întrucât medicina performantă este costisitoare.

Pentru asigurarea populației cu servicii medicale calitative, echitabile și la timp, medicina trebuie finanțată prioritar de Stat în volum suficient, cu precădere pentru categoriile de persoane neangajate pentru care Statul are calitatea de asigurat.

În prezent, Guvernul asigură anumite categorii de persoane neangajate, printre care copii, studenți, persoane cu dizabilități, pensionari, șomeri, femei însărcinate, care sunt acoperite prin transferuri de la Bugetul de Stat.

Datele statistice demonstrează că suma transferurilor de la Bugetul de Stat în fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală pentru asigurarea persoanelor neangajate, conform art. 4 alin. (4) din Legea nr. 1585/1998, nu depășește 50% din totalul veniturilor FAOAM (*tabelul nr. 11*).

Tabelul nr. 11. Suma transferurilor de la Bugetul de Stat în FAOAM pentru persoanele asigurate de Guvern

Anii	Suma transferurilor din BS la FAOAM pentru persoanele asigurate de Guvern (executată) (mil. lei)	Creștere (%)	Veniturile FAOAM (executate) (mil. lei)	Ponderea transferurilor în total venituri (%)
2016	2369,2	11,4%	5764,2	41,1
2017	2525,6	6,6%	6256,6	40,4
2018	2634,2	4,3%	6877,4	38,3
2019	2718,5	3,2%	7636,3	35,6
2020	3379,7	24,3%	8542,6	39,6
2021	5835,0	72,6%	11144,1	52,4

Respectiv, în anul 2020, transferurile din Bugetul de Stat în fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală pentru asigurarea categoriilor de persoane neangajate, prevăzute la art. 4 alin. (4) din Legea nr.1585/1998 „Cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală”, pentru care Guvernul are calitatea de asigurat, au constituit 3379,7 mil. lei, cu o majorare de 24,3% față de sumele transferurilor executate în anul 2019.

Suma transferurilor respective a constituit doar 39,6% din totalul veniturilor fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în anul 2020, în pofida faptului că circa 65% din persoanele integrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală fac parte din categoriile de persoane neangajate, pentru care Guvernul are calitatea de asigurat, respectiv ponderea acestor transferuri de la Bugetul de Stat ar fi trebuit să constituie cel puțin 60%.

Conform pct. 9 al Regulamentului cu privire la modul de constituire

și administrare a fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.594/2002, veniturile încasate în contul Companiei Naționale de Asigurări în Medicină se repartizează în fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală în baza normativelor stabilite: fondul de bază – nu mai puțin de 94%; fondul de rezervă – până la 1%; fondul măsurilor de profilaxie – 1%; fondul de dezvoltare și modernizare a prestatorilor publici de servicii medicale – până la 2%; fondul de administrare a sistemului de asigurare obligatorie de asistență medicală – până la 2%.

În anul 2020 fondul pentru achitarea serviciilor medicale curente (de bază) a însumat 8270,1 mil lei (cu 12,8% mai mult decât în anul 2019), ceea ce constituie 98,4% din totalul cheltuielilor Fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală (*tabelul nr. 12*).

Tabelul nr. 12. Ponderea Fondului pentru achitarea serviciilor medicale curente (de bază) în totalul cheltuielilor

Anii	Fondul de bază (executat) (mil. lei)	Creșterea anuală (%)	Cheltuielile FAOAM (executate) (mil. lei)	Ponderea fondului de bază, în total cheltuieli (%)
2016	5570,2	13,7	5673,4	98,2
2017	6162,9	10,6	6260,8	98,4
2018	6586,4	6,9	6714,1	98,1
2019	7333,7	11,3	7489,7	97,9
2020	8270,1	12,8	8405,5	98,4
2021	11181,4	35,2	11344,1	98,6

Astfel, întru finanțarea suficientă a instituțiilor medicale, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a înaintat mai multe amendamente la actele normative în vigoare sau la cele propuse în etapa de proiect, printre care:

- stabilirea mărimii primei de asigurare în formă de sumă fixă, pentru anii următori, fără derogare de la prevederile actelor normative în vigoare, prin aplicarea primei de asigurare în formă de contribuție procentuală la salariul mediu anual prognozat

- pentru anul respectiv în baza indicatorilor macroeconomici (la etapa elaborării proiectului Legii FAOAM pentru anul 2020);
- respectarea, fără derogare de la prevederile actelor normative în vigoare, a sumei transferurilor din Bugetul de Stat în fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală pentru asigurarea categoriilor de persoane asigurate de Guvern (la etapa elaborării proiectului Legii FAOAM pentru anul 2020);
 - completarea Hotărârii Guvernului nr.156/2002 „Cu privire la aprobarea Statutului Companiei Naționale de Asigurări în Medicină”;
 - respectarea prevederilor Hotărârii Guvernului nr.594/2002 privind reglementarea modului de constituire și administrare a fondului asigurării obligatorii de asistență medicală, precum și modalitatea de repartizare și utilizare a mijloacelor financiare acumulate în aceste fonduri.

2.4. Asigurarea medicală a cetățenilor Republicii Moldova

Asigurarea medicală, conform legii, este obligatorie pentru toți locuitorii Moldovei, inclusiv pentru cei care desfășoară activități independente, care trebuie să se asigure în mod individual. În realitate, în anul 2020 doar 87,7% din populație a fost asigurată de Compania Națională de Asigurări în Medicină, indice sub nivelul celor din țările UE, care este de 83-100%.

Pe parcursul anilor, a fost completată lista categoriilor persoanelor vulnerabile asigurate de stat, cât și introduse reduceri la nivelul primelor pentru a stimula asigurarea individuală.

Astfel, numărul beneficiarilor sistemului de asigurare obligatorie de asistență medicală a înregistrat o ușoară diminuare de la 87,7% în 2019 la 87,6% în 2020 sau cu 0,1 puncte procentuale, în pofida reducerilor menținute la costul poliței (*tabelul nr. 13*) .

Tabelul nr. 13. Ponderea persoanelor asigurate din totalul populației Republicii Moldova

Gradul de acoperire cu asigurare medicală obligatorie	2016	2017	2018	2019	2020
	85,8%	86,9%	88,2%	87,7%	87,6%

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova consideră că este necesar de a întreprinde mai multe acțiuni de promovare și informare din partea Statului pentru convingerea și motivarea cetățenilor de a-și asigura în mod individual riscul propriu de îmbolnăvire și sănătatea, întrucât, în final, fiecare membru al societății beneficiază în mod direct sau indirect de serviciile medicale.

2.5. Contribuția administrației publice locale la susținerea financiară a instituțiilor medicale

Legea nr. 435/2006 privind descentralizarea administrativă prevede dreptul Administrației publice locale la construcția, reconstrucția, reparația capitală a edificiilor, procurarea mijloacelor fixe pentru instituțiile medico-sanitare publice de interes raional, medicamentelor și consumabilelor necesare pentru realizarea Programelor Naționale în domeniul sănătății, precum și finanțarea altor activități din domeniu.

Or, realitatea actuală demonstrează că autoritățile publice locale, deși au calitatea de fondator pentru majoritatea instituțiilor medico-sanitare publice din teritoriu, alocă resurse financiare destul de reduse, inclusiv pentru investiții în infrastructură și echipamente.

Contribuția acestora reprezintă în ultimii ani doar 2,0% din cheltuielile publice pentru sănătate. În consecință, investițiile capitale, care sunt în prerogativa autorităților publice locale, se realizează în mare parte din Bugetul de Stat, prin Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, din surse externe sau din contul fondului de dezvoltare și modernizare a prestatorilor publici de servicii medicale al Companiei Naționale de Asigurări în Medicină.

Totuși, în unele cazuri autoritățile publice locale conștientizează

seriozitatea problemei și fac eforturi pentru a sprijini financiar unitățile medicale (tabelele nr. 14 și nr. 15).

Tabelul nr. 14. Alocății de la administrația publică locală

Anii	Alocății de la administrația publică locală (mil. lei)	Creștere (mil. lei)
2016	77,2	-24,5
2017	78,9	1,7
2018	85,8	6,9
2019	103,8	18,0
2020	211,8	108

Tabelul nr. 15. Administrațiile publice locale care au contribuit la finanțarea unităților medicale în anul 2020

Nr. d/o	Beneficiari	Suma contribuției (mii lei)
1.	mun. Chișinău	68876,6
2.	mun. Bălți	4740,0

Spitalele raionale

Nr. d/o	Beneficiari	Suma contribuției (mii lei)
1	Anenii Noi	2920,9
2	Briceni	349,3
3	Basarabeasca	71,5
4	Cahul	8650,2
5	Cantemir	330,0
6	Călărași	200,0
7	Căușeni	559,3
8	Ceadâr Lunga	2685,0
9	Cimișlia	247,0
10	Criuleni	3171,1
11	Dondușeni	343,2
12	Drochia	496,0
13	Fălești	1446,0
14	Florești	3512,2
15	Glodeni	738,5
16	Hâncești	2771,9
17	Ialoveni	181,6
18	Leova	807,0
19	Ocnita	781,8
20	Orhei	4488,8
21	Râșcani	438,0
22	Rezina	722,4
23	Sângerei	162,6
24	Soroca	1173,0
25	Strășeni	243,7
26	Șoldănești	536,0
27	Ștefan Vodă	1645,1
28	Taraclia	844,9
29	Telenești	667,0
30	Ungheni	1015,5
31	Vulcănești	1011,8
	Total:	43211,3

Instituții prestatoare de asistență medicală primară

Nr. d/o	Beneficiari	Suma contribuției (mii lei)
1	Anenii Noi	67,0
2	Briceni	460,1
3	Cahul	315,0
4	Cantemir	377,5
5	Călărași	253,1
6	Căușeni	410,0
7	Comrat	6,7
8	Criuleni	1302,0
9	Dondușeni	24,6
10	Fălești	324,5
11	Florești	1398,0
12	Ialoveni	4831,0
13	Leova	895,1
14	Nisporeni	359,9
15	Ocnita	267,1
16	Râșcani	1309,0
17	Rezina	449,0
18	Sângerei	372,8
19	Soroca	30,0
20	Șoldănești	564,4
21	Ștefan Vodă	199,5
22	Taraclia	145,0
23	Telenești	484,6
	Total:	16013,3

Se recomandă comitetelor sindicale, în comun cu conducerea instituțiilor medicale, să argumenteze necesitatea susținerii economico-financiare a unităților medicale și întreprinderii acțiunilor necesare pentru utilizarea eficientă și transparentă a mijloacelor financiare alocate de către administrația publică locală.

2.6. Participarea reprezentanților Sindicatului la elaborarea și aprobarea Devizului de venituri și cheltuieli al unității și la elaborarea proiectului Contractului de acordare a asistenței medicale încheiat cu Compania Națională de Asigurări în Medicină

La etapa formării Devizului de venituri și cheltuieli membrii comitetului sindical al organizației primare trebuie să-și realizeze dreptul de participare activă la planificarea în Deviz a mijloacelor financiare pentru plata muncii în volumul necesar, protecția muncii, formarea profesională, premiarea angajaților, cât și a 0,15% raportat la fondul de salarizare pentru soluționarea problemelor salariaților în cazuri prevăzute de regulament.

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova îndeamnă de fiecare dată președinții comitetelor sindicale să participe activ la elaborarea proiectului Devizului, examinarea și aprobarea acestuia la ședința comună a administrației unității și comitetului sindical.

Reieșind din informațiile prezentate de comitetele sindicale în rapoartele anuale, în anul 2020 implicarea comitetelor sindicale în repartizarea mijloacelor financiare prin Devizele de venituri și cheltuieli și controlul executării acestora nu a fost suficientă.

Respectiv, în anul 2020, din 239 de organizații sindicale primare doar 106 (44,6%) au declarat că au participat la elaborarea Devizelor de venituri și cheltuieli și au examinat Devizul la ședința comitetului sindical, în comun cu administrația unității.

De asemenea, în unele instituții nu sunt planificate mijloace financiare pentru soluționarea problemelor angajaților, în conformitate cu Legea asigurării pentru accidente de muncă și boli profesionale, nr. 756/1999, ce prevede asigurarea individuală obligatorie a salariaților împotriva accidentelor de muncă și îmbolnăvirilor profesionale, care prestează servicii în condiții de risc sporit; realizarea programelor securității și sănătății în muncă; acordarea alimentației speciale; instruirea în domeniul securității și sănătății în muncă etc.

Ca scop al asigurării garanției că mijloacele financiare vor fi suficiente pentru a respecta normele de muncă, este important ca comitetele sindicale să se implice la efectuarea calculelor ce țin de asigurarea

unității medicale cu mijloace financiare pentru buna funcționare (oferta fiind prezentată către Compania Națională de Asigurări în Medicină).

Din păcate, nu toți liderii de sindicat au conștientizat rolul lor la elaborarea acestei oferte sau din lipsă de posibilitate, pe motiv de reticență a administrației, nu s-au implicat în acest exercițiu.

Respectiv, în anul 2020, din 239 de organizații sindicale primare doar 80 (33,4%) au declarat că au participat la întocmirea ofertei prezentate către Compania Națională de Asigurări în Medicină, respectiv, a proiectului contractului care avea a fi încheiat între Compania Națională de Asigurări în Medicină și instituție.

În consecință, în unele cazuri mijloacele financiare contractate se dovedesc a fi insuficiente pentru: plata muncii, în special pentru îndeplinirea indicatorilor de performanță; plata muncii suplimentare; acordarea premiilor și ajutorului material; asigurarea angajaților împotriva accidentelor de muncă și îmbolnăvirilor profesionale; plata pentru examenul medical obligatoriu; asigurarea cu alimentație specială a angajaților care activează în condiții nocive etc.

2.7. Obiectivele Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în domeniul finanțării ocrotirii sănătății

Obiectivul primordial al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în domeniul finanțării ocrotirii sănătății rămâne a fi în continuare sensibilizarea organelor de conducere ale statului, dar și a cetățenilor că sistemul sănătății este un domeniu extrem de costisitor, care necesită investiții mari.

Scopul acestui obiectiv este ca fiecare cetățean să beneficieze de servicii medicale accesibile, de calitate, echitabile și la timp, prin:

1. *Fortificarea efortului Statului întru finanțarea în volum satisfăcător a sectorului sănătății, astfel încât populația, inclusiv cea neangajată în câmpul muncii, să beneficieze de servicii medicale calitative, echitabile și la timp.*
2. *Respectarea, fără derogare de la Legea nr. 1593/2002 „Cu privire la mărimea, modul și termenii de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală”, a transferului*

de la Bugetul de Stat al costului deplin al poliței de asigurare obligatorie de asistență medicală, calculată în sumă fixă, la fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală pentru toate categoriile de cetățeni asigurate de Guvern.

3. *Stabilirea mărimii primei de asigurare în formă de sumă fixă, fără derogare de la prevederile actelor normative în vigoare, conform formulei stabilite de legislație, astfel eliminând inechitatea creată față de persoanele angajate care plătesc, în mărime valorică, mult mai mult decât persoanele care se asigură în mod individual și care beneficiază suplimentar de o reducere.*
4. *Reducerea constrângerilor bugetare și limitărilor în gestionarea surselor financiare pentru instituțiile medicale;*
5. *Respectarea principiului obiectivității și transparenței în procesul de direcționare a mijloacelor financiare către instituțiile medicale.*
6. *Finanțarea completă de către Compania Națională de Asigurări în Medicină a cazurilor tratate în instituțiile medicale, conform costurilor reale.*
7. *Valorificarea corectă, obiectivă, transparentă, oportună și completă a mijloacelor financiare de către managerii instituțiilor medicale.*
8. *Conlucrarea continuă, intensă și constructivă a liderilor de sindicat cu conducerea instituției.*

CAPITOLUL III

PROTECȚIA SOCIO-ECONOMICĂ A ANGAJAȚILOR DIN RAMURA SĂNĂTĂȚII

3.1. Informații generale

Anul 2020 a fost marcat de pandemia COVID-19, iar lucrătorii din ramura ocrotirii sănătății au fost acei angajați care în special au avut nevoie de protecție socială și susținere financiară din partea statului.

Or, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova în acest an dificil și-a orientat activitatea în special spre realizarea obiectivelor stabilite pe domeniul protecției veniturilor salariale ale angajaților, după principiul remunerare echitabilă conform valorii muncii prestate.

Intervențiile Federației au fost îndreptate spre următoarele obiective:

- majorarea salariilor pentru personalul din instituțiile medicale, în special pentru personalul implicat nemijlocit în tratamentul bolnavilor cu COVID-19;
- monitorizarea respectării de către manageri a legislației privind remunerarea muncii;
- neadmiterea restanțelor la salariu;
- evidența timpului de muncă real prestat și remunerarea muncii suplimentare;
- stabilirea unui ajutor financiar/indemnizații din partea statului pentru personalul din instituțiile spitalicești care s-au infectat cu COVID-19 în timpul exercitării profesiei și acordării asistenței medicale pacienților;
- protecția financiară a urmașilor lucrătorului din instituțiile medicale, decedat în urma infectării cu COVID-19 în timpul activității profesionale.

Drept urmare a mai multor întruniri de lucru și dezbateri ale reprezentanților Federației cu autoritățile statului, deputați, reprezentanți ai Guvernului, în anul 2020 au fost prevăzute și implementate următoarele acțiuni de stimulare a angajaților din instituțiile medicale, prin care au fost puse în valoare eforturile și importanța muncii acestora:

1. Începând cu 9 martie 2020 s-a stabilit un supliment pentru îndeplinirea indicatorului de performanță „Acordarea asistenței medicale pacienților cu COVID-19” angajaților implicați în acordarea asistenței medicale pacienților cu COVID-19, în baza definiției de caz contact/suspect/probabil/confirmat în mărime de:

- 100% la salariul de funcție pentru personalul din instituții spitalicești,
- 50% la salariul de funcție pentru personalul din cadrul asistenței medicale urgente prespitalicești,
- până la 50% la salariul de funcție pentru personalul din cadrul asistenței medicale primare, în limita resurselor financiare disponibile (*Ordinul MSMPS nr.243 din 09.03.2020 și Ordinul MSMPS nr.466 din 15.05.2020*).

2. Începând cu 1 aprilie 2020, au fost majorate cu 10% salariile de funcție ale personalului din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, pentru circa 49400 funcții ocupate de personal (*HG nr.22/2020 pentru modificarea Regulamentului privind salarizarea angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.837/2016*).

3. De la 6 aprilie 2020 a fost stabilită o indemnizație unică în mărime de 16 mii lei pentru angajații instituțiilor medicale, care, în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu, s-au infectat cu COVID-19 (*Dispoziția nr. 14 din 6 aprilie 2020 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, Legea nr.69/2020 cu privire la instituirea unor măsuri pe perioada stării de urgență în sănătate publică și modificarea unor acte normative*).

4. La 13 mai 2020, în baza discuțiilor și propunerilor elaborate la ședințele unui grup de lucru instituit în baza Ordinului Ministrului

Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, nr. 108 din 31.02.2020 (la care au participat reprezentanții Federației și au înaintat propuneri și argumente concrete), a fost ajustat cadrul normativ privind salarizarea angajaților din instituțiile medico-sanitare publice, încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, în vederea permiterii personalului medical și nemedical de a beneficia de dreptul la retribuirea muncii în caz de cumulare de funcții, în conformitate cu prevederile Codului muncii și sistemul unic de salarizare din sectorul bugetar (*Hotărârea Guvernului nr.272/2020 pentru modificarea Regulamentului privind salarizarea angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.837/2016*).

5. Tot la 13 mai 2020 a fost aprobată permiterea lucrului prin cum pentru personalul de conducere – medici (directori, vicedirectori și șefi de departamente), în volum de până la 0,5 funcții (în loc de 0,25 funcții), cu acceptul Consiliului Administrativ al instituției, precum și reglementarea unor norme privind remunerarea muncii în condițiile exercitării interimatului pentru personalul de conducere (*HG nr.272/2020 pentru modificarea Regulamentului privind salarizarea angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.837/2016*).

6. Din iulie 2020, indemnizația în cazul decesului personalului medical ca urmare a desfășurării activității medicale în lupta cu COVID-19 se acordă urmașilor, dacă decesul întreținătorului a survenit ca urmare a infectării în cadrul desfășurării nemijlocite a activității medicale în lupta cu COVID-19 (*Legea nr.127/2020 privind acordarea indemnizației urmașilor personalului medical decedat ca urmare a desfășurării activității medicale în lupta cu COVID-19 și HG nr. 637/2020 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la stabilirea și plata indemnizației urmașilor personalului medical decedat ca urmare a desfășurării activității medicale în lupta cu COVID-19*).

7. De la 1 septembrie 2020 au fost majorate cu 30% salariile de funcție ale personalului medical și conducătorilor auto din asistența medicală urgentă prespitalicească din cadrul instituțiilor medico-

sanitare publice încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, pentru circa 42918 de funcții ocupate (*HG nr.557/2020 pentru modificarea Regulamentului privind salarizarea angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.837/2016*).

8. De la 01 septembrie 2020 s-a stabilit spor cu caracter specific în mărime de 30% pentru personalul medical din instituțiile medicale bugetare (*Legea nr.130/2020 pentru modificarea Legii nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar și HG nr.636/2020 cu privire la modificarea Hotărârii Guvernului nr. 1231/2018 pentru punerea în aplicare a prevederilor Legii nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar*).

Cu regret, în pofida mai multor intervenții, sesizări și solicitări adresate Guvernului și fracțiunilor parlamentare de către Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova și Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova, majorarea salariilor din 1 septembrie 2020 a fost stabilită exclusiv pentru personalul medical, fiind privată de dreptul de a beneficia de salarii majorate o altă categorie de angajați din cadrul instituțiilor medicale – personalul administrativ-gospodăresc.

3.2. Salariul mediu lunar în sectorul sănătății

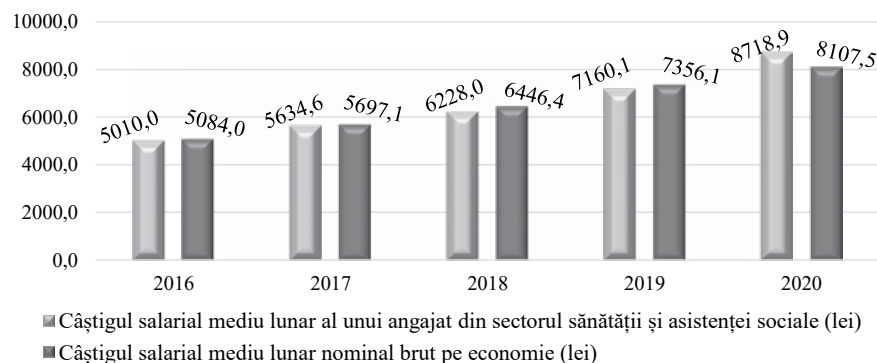
În urma majorărilor salariale implementate pe parcursul anului, pentru prima dată în ultimii 10 ani câștigul salarial mediu lunar brut al lucrătorilor din domeniul sănătății și asistenței sociale (8718,9 lei) a înregistrat o mărime mai mare decât câștigul salarial mediu lunar nominal brut pe economie (8107,5 lei), depășirea în mărime procentuală fiind de 8%.

Or, câștigul salarial mediu lunar brut al lucrătorilor din domeniul sănătății și asistenței sociale în anul 2020 a constituit 8718,9 lei, fiind în creștere față de anul 2019 cu 1558,8 lei, sau cu 21,8% (*tabelul nr. 16, figura nr. 4*).

Tabelul nr. 16. Câștigul salarial mediu lunar al unui angajat din sectorul sănătății în perioada anilor 2016-2020

Anii	Câștigul salarial mediu lunar al unui angajat din sectorul sănătății și asistenței sociale (lei)	Creștere		Câștigul salarial mediu lunar nominal brut pe economie (lei)	Ponderea câștigului unui angajat din sectorul sănătății și asistenței sociale în câștigul salarial mediu pe economie (%)
		absolută (lei)	procentuală (%)		
2016	5010,0	579,8	13,1	5084,0	99
2017	5634,6	624,6	12,5	5697,1	99
2018	6228,0	593,4	10,5	6446,4	97
2019	7160,1	932,1	15,0	7356,1	97
2020	8718,9	1558,8	21,8	8107,5	108

Figura nr. 4. Evoluția câștigului salarial mediu lunar al unui angajat din sectorul sănătății în perioada anilor 2016-2020

În cazul lucrătorilor din unitățile medicale încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală (SAOAM), salariul mediu lunar în toate instituțiile (asistență medicală spitalicească, prespitalicească, primară etc.), în anul 2020, a crescut în medie cu 29,2% comparativ cu anul 2019 (tabelul nr. 17).

Tabelul nr. 17. Salariul mediu pentru angajații din instituțiile medicale încadrate în SAOAM, nivel național în perioada anilor 2019-2020

Categorii de personal	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în a. 2020 (lei)	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în a. 2019 (lei)	Creștere	
			absolută (lei)	procentuală (%)
În medie pe instituții	7702,7	5962,4	1740,3	29,2%
Medici	12108,1	9544,6	2563,5	26,9%
Personal medical mediu	7712,2	5856,7	1855,5	31,7%
Personal medical inferior	4594,8	3270,4	1324,4	40,5%
Alt personal	6049,8	5081,2	968,6	19,1%

Respectiv, pe categorii de instituții și tipuri de asistență medicală salariul mediu în instituțiile medico-sanitare publice, în anul 2020, comparativ cu anul 2019, a crescut în felul următor:

În instituții spitalicești de nivel republican: în medie cu 37,8% pentru toate categoriile de personal, cu 38,2% la medici și cu 43,0% la personalul medical mediu (tabelul nr. 18).

Tabelul nr. 18. Salariul mediu pentru angajații din spitalele de nivel republican în perioada anilor 2019-2020

Spitale de nivel republican	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în a. 2020 (lei)	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în a. 2019 (lei)	Creștere	
			absolută (lei)	procentuală (%)
În medie pe instituții	8937,1	6484,0	2453,1	37,8%
Medici	13739,1	9942,4	3796,7	38,2%
Personal medical mediu	9574,0	6693,2	2880,8	43,0%
Personal medical inferior	5523,7	3656,7	1867	51,1%
Alt personal	6974,7	5810,4	1164,3	20,0%

În instituții spitalicești de nivel municipal: în medie cu 28,2% pentru toate categoriile de personal, cu 25,0% la medici și cu 29,2% la personalul medical mediu (tabelul nr. 19).

Tabelul nr. 19. Salariul mediu pentru angajații din spitalele de nivel municipal în perioada anilor 2019-2020

Spitale de nivel municipal	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în a. 2020 (lei)	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în a. 2019 (lei)	Creștere	
			absolută (lei)	procentuală (%)
În medie pe instituții	7582,3	5916,6	1665,7	28,2%
Medici	11890,1	9512,8	2377,3	25,0%
Personal medical mediu	7208,1	5578,3	1629,8	29,2%
Personal medical inferior	4342,9	3352,1	990,8	29,6%
Alt personal	5664,8	5211,3	453,5	8,7%

În instituții spitalicești de nivel raional: în medie cu 27,3% pentru toate categoriile de personal, cu 27,1% la medici și cu 29,6% la personalul medical mediu (tabelul nr. 20).

Tabelul nr. 20. Salariul mediu pentru angajații din spitalele de nivel raional în perioada anilor 2019-2020

Spitale de nivel raional	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în a. 2020 (lei)	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în a. 2019 (lei)	Creștere	
			absolută (lei)	procentuală (%)
În medie pe instituții	6711,6	5270,6	1441	27,3%
Medici	10654,9	8384,1	2270,8	27,1%
Personal medical mediu	7097,5	5474,4	1623,1	29,6%
Personal medical inferior	4167,5	3060,4	1107,1	36,2%
Alt personal	4790,2	4311,0	479,2	11,1%

În instituții medicale de asistență medicală primară: în medie cu 15,9% pentru toate categoriile de personal și cu 13,5% la medici și 19,9% la personalul medical mediu (tabelul nr. 21).

Tabelul nr. 21. Salariul mediu pentru angajații din instituțiile medicale de asistență medicală primară în perioada anilor 2019-2020

Instituții de asistență medicală primară	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în a. 2020 (lei)	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în a. 2019 (lei)	Creștere	
			absolută (lei)	procentuală (%)
În medie pe instituții	6729,0	5804,6	924,4	15,9%
Medici	11238,0	9898,2	1339,8	13,5%
Personal medical mediu	6373,2	5314,3	1058,9	19,9%
Personal medical inferior	3160,1	2530,0	630,1	24,9%
Alt personal	5525,5	4150,5	1375	33,1%

În instituții medicale de asistență medicală urgentă prespitalicească: în medie cu 36,2% pentru toate categoriile de personal, cu 44,3% la medici și cu 39,6% la personalul medical mediu (tabelul nr. 22).

Tabelul nr. 22. Salariul mediu pentru angajații din instituțiile medicale de asistență medicală urgentă prespitalicească în perioada anilor 2019-2020

Instituții de asistență medicală primară	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în a. 2020 (lei)	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în a. 2019 (lei)	Creștere	
			absolută (lei)	procentuală (%)
În medie pe instituții	9984,6	7328,9	2655,7	36,2%
Medici	17804,9	12342,2	5462,7	44,3%
Personal medical mediu	12037,2	8619,6	3417,6	39,6%
Personal medical inferior	6326,5	4029,2	2297,3	57,0%
Alt personal	7839,7	6299,5	1540,2	24,4%

În cazul lucrătorilor din instituțiile medicale bugetare, în anul 2020 salariul mediu lunar a fost mai mic cu 8,2% per total decât la angajații din unitățile medicale încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, cu 1,5% mai mic în cazul medicilor și cu 26,6% mai mic în cazul personalului medical mediu (tabelul nr. 23, figura nr. 5).

În pofida eforturilor statului, din lipsa surselor financiare necesare, angajații din unitățile medicale bugetare au salarii mai mici decât cei din instituțiile medicale încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală.

Totuși, remarcăm că în anul de referință, marcat de pandemie, activitatea cea mai grea și cu un grad de risc profesional ridicat au avut-o anume angajații din instituțiile spitalicești încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală.

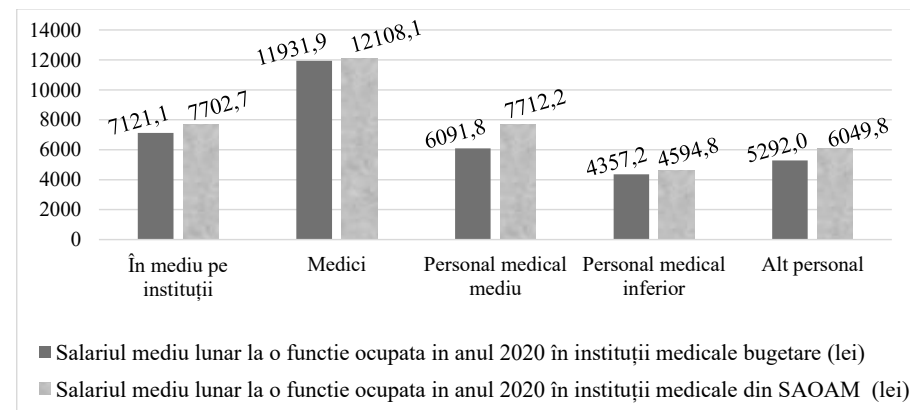
Diferența dintre salariile medii lunare ale angajaților din instituțiile medicale bugetare și celor din instituțiile medicale încadrate în SAOAM poate fi argumentată și prin faptul că în cazul celor din instituțiile medicale din SAOAM salariile sunt mai mari din contul suplimentului

pentru orele de noapte achitat, acesta având o pondere considerabilă în salariul lunar pentru cei care activează în ture de gardă.

Tabelul nr. 23. Salariul mediu pentru angajații din instituțiile medicale bugetare față de salariul mediu al angajaților din instituțiile din SAOAM, în anul 2020

Categorii de personal	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în a. 2020 în instituțiile medicale bugetare (lei)	Salariul mediu lunar la o funcție ocupată în a. 2020 în instituțiile medicale din SAOAM (lei)	Creștere	
			absolută (lei)	procentuală (%)
În medie pe instituții	7121,1	7702,7	581,6	8,2%
Medici	11931,9	12108,1	176,2	1,5%
Personal medical mediu	6091,8	7712,2	1620,4	26,6%
Personal medical inferior	4357,2	4594,8	237,6	5,5%
Alt personal	5292,0	6049,8	757,8	14,3%

Figura nr. 5. Salariul mediu al angajaților instituțiilor medicale bugetare față de salariul mediu al angajaților instituțiilor din SAOAM, în anul 2020

3.3. Plata suplimentului/sporului pentru indicatorii de performanță

Pentru lucrătorii din instituțiile medicale încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, Regulamentul privind salarizarea angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.837/2016 prevede plata suplimentului lunar la salariul de bază pentru îndeplinirea indicatorilor de performanță, aprobați în fiecare instituție în baza indicatorilor-tip determinați de către Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.

În acest aspect, fiecare instituție planifică în Devizul de venituri și cheltuieli cel puțin 15 la sută din totalul mijloacelor financiare ale salariaților de bază calculate pe instituție.

Legea 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar și Hotărârea Guvernului nr. 1231/2018 pentru punerea în aplicare a prevederilor Legii nr. 270/2018 prevede, pentru lucrătorii din instituțiile medicale bugetare, plata unui spor pentru performanță, ca modalitate de stimulare individuală a personalului de a obține rezultate optime în activitate.

Mijloacele necesare pentru acordarea sporului pentru performanță se alocă anual în limita a 10% din suma anuală a salariilor de bază pentru personalul cu drept de a beneficia de spor de performanță.

Analizând Rapoartele anuale prezentate de organizațiile sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, s-a constatat că în mare parte toate instituțiile medicale achită sporul pentru performanță, atât în cazul instituțiilor bugetare, cât și în cazul instituțiilor din SAOAM. Respectiv, în fiecare instituție activează comisii de evaluare a performanțelor profesionale ale muncii, în cadrul căreia este delegat reprezentantul organizației sindicale sau al colectivului de muncă.

În cazul instituțiilor medicale din SAOAM, la nivel de republică, cota indicatorilor de performanță din totalul salariilor medii de funcție lunare la o funcție ocupată a constituit, în medie, în anul 2020, 15,3% (ce constituie în medie, 705 lei lunar la o funcție ocupată), sau cu 0,2%

mai mare decât în anul 2019.

Indicatorii de performanță, pe categorii de personal au fost achitați în felul următor: la medici – în medie 15,0% (ce constituie, în medie 1118 lei lunar la o funcție ocupată); la asistente medicale – 14,0% (ce constituie, în medie, 640 lei lunar la o funcție ocupată); la infirmiere – 11,8% (ce constituie, în medie, 307 lei lunar la o funcție ocupată) și la categoria alt personal – 22,7% (ce constituie, în medie, 832,9 lei lunar la o funcție ocupată) (tabelul nr. 24).

Tabelul nr. 24. Indicatorii de performanță achitați în anul 2020 angajaților din instituțiile medicale din SAOAM

Categorii angajați	Indicatori de performanță achitați la o funcție ocupată în anul 2019		Indicatori de performanță achitați la o funcție ocupată în anul 2020		Creștere	
	În valoare absolută (lei)	În valoare procentuală (%)	În valoare absolută (lei)	În valoare procentuală (%)	absolută (lei)	procentuală (%)
În medie pe instituții	613,4	15,2%	705,0	15,3%	91,6	0,1%
Medici	1096,5	16,9%	1118,0	15,0%	21,5	-1,9%
Personal medical mediu	552,8	14,0%	640,0	14,0%	87,2	0,0%
Personal medical inferior	214,1	9,6%	307,0	11,8%	92,9	2,2%
Alt personal	651,0	19,1%	832,9	22,7%	181,9	3,6%

Analizând datele constatăm că cea mai mare cotă a indicatorilor de performanță achitați în cazul lucrătorilor din instituțiile medicale încadrate în SAOAM s-a atestat la categoria personalului administrativ-gospodăresc, lucru care este absolut argumentat, deoarece această categorie de angajați nu a beneficiat de majorările salariale implementate de la 1 septembrie 2020. Or, prin achitarea unei cote mai mari la indicatorii de performanță pentru această categorie de personal, managerii instituțiilor au încercat să stimuleze acești angajați prin

majorarea veniturilor salariale din contul indicatorilor de performanță, fapt ce este de apreciat.

În funcție de categoria instituției și tipul de asistență medicală prestată în cadrul SAOAM, la nivel de republică, cota indicatorilor de performanță din totalul salariilor medii de funcție lunar la o funcție ocupată a fost de:

- 22,2% din totalul salariului mediu de funcție lunar la o funcție ocupată în instituțiile spitalicești de nivel republican,
- 9,7% din totalul salariului de funcție lunar la o funcție ocupată în instituțiile spitalicești de nivel raional,
- 12,6% din totalul salariului de funcție lunar la o funcție ocupată în instituțiile prestatoare de asistență medicală primară.

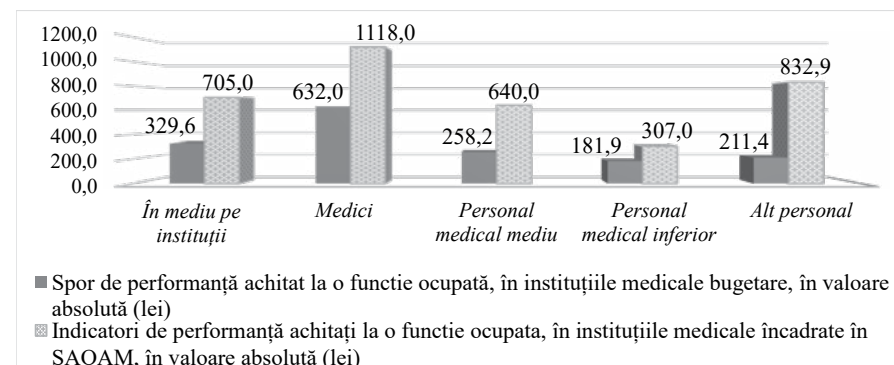
În cazul instituțiilor medicale bugetare, în anul 2020, sporul pentru performanță achitat angajaților a constituit în medie 6,6% (sub plafonul maxim de 10% stabilit de legislație): la medici – 7,6%, la asistente medicale – 5,7%, la infirmiere – 6,8% la categoria alt personal – 5,7%.

Tabelul nr. 25. Plata sporului/suplimentului pentru performanță achitat în anul 2020 angajaților din instituțiile medicale bugetare și instituțiile medicale din SAOAM

Categorii angajați	Spor de performanță achitat la o funcție ocupată în instituțiile medicale bugetare		Indicatori de performanță achitați la o funcție ocupată în instituțiile medicale încadrate în SAOAM	
	În valoare absolută (lei)	În valoare procentuală (%)	În valoare absolută (lei)	În valoare procentuală (%)
În medie pe instituții	329,6	6,6%	705,0	15,3%
Medici	632,0	7,6%	1118,0	15,0%
Personal medical mediu	258,2	5,7%	640,0	14,0%
Personal medical inferior	181,9	6,8%	307,0	11,8%
Alt personal	211,4	5,7%	832,9	22,7%

Comparativ cu angajații din unitățile medicale încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală care au beneficiat lunar de câte 705 lei, în medie, pentru indicatorii de performanță, angajații unităților medicale bugetare au ridicat în anul 2020, în medie, câte 329,6 lei lunar, care au reprezentat sporul de performanță (tabelul nr. 25, figura nr. 6).

Figura nr. 6. Plata sporului/suplimentului pentru performanță achitat în anul 2020 angajaților din instituțiile medicale bugetare și instituțiile medicale din SAOAM

3.4. Motivarea financiară a personalului implicat în tratamentul bolnavilor infectați cu COVID-19

În vederea motivării financiare a angajaților implicați în supravegherea, tratamentul și controlul infecției cu COVID-19, începând cu 9 martie 2020 s-a stabilit un supliment pentru îndeplinirea indicatorului de performanță „Acordarea asistenței medicale pacienților cu COVID-19” angajaților implicați în acordarea asistenței medicale pacienților cu COVID-19, în baza definiției de caz contact/suspect/probabil/confirmat, în mărime de:

- 100% la salariul de funcție pentru personalul din instituții spitalicești,
- 50% la salariul de funcție pentru personalul din cadrul asistenței

medicale urgente prespitalicești,

- până la 50% la salariul de funcție pentru personalul din cadrul asistenței medicale primare, în limita resurselor financiare disponibile.

De menționat este că pe parcursul anului instituțiile medico-sanitare, respectiv și personalul medical al acestor instituții s-au încadrat treptat în acordarea asistenței medicale pacienților cu COVID-19, începând cu 7 martie 2020.

Suplimentul respectiv a fost achitat în cadrul fiecărei instituții medicale în parte, de la data includerii acesteia în lista instituțiilor medicale destinate internării pacienților care întrunesc criteriile definiției de caz COVID-19.

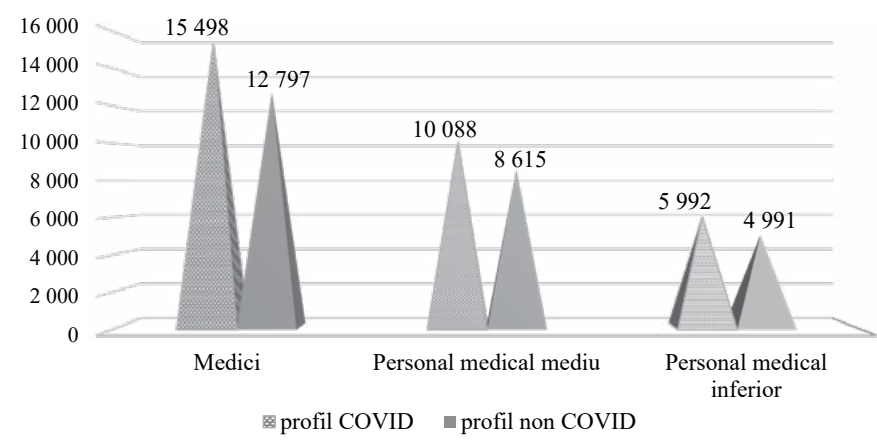
Respectiv, personalul implicat nemijlocit în acordarea asistenței medicale pacienților care întrunesc criteriile definiției de caz COVID-19 din cadrul instituțiilor medico-sanitare încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală a beneficiat de acest supliment la salariul de funcție, în dependență de timpul real consumat în realizarea acestuia.

În cazul instituțiilor spitalicești, medicii implicați în supravegherea, tratamentul și controlul infecției COVID-19, la situația din 1 septembrie 2020, erau remunerați, în medie, cu un salariu de 15498 lei lunar sau cu 2701 lei mai mult decât medicii de profil non COVID, iar asistentele medicale – cu un salariu de 10 088 lei sau cu 1473 lei mai mult decât asistentele din secțiile non COVID (tabelul nr. 26, figura nr. 7).

Tabelul nr. 26. Salariul mediu pentru personalul medical implicat în tratamentul COVID, din 1 septembrie 2020

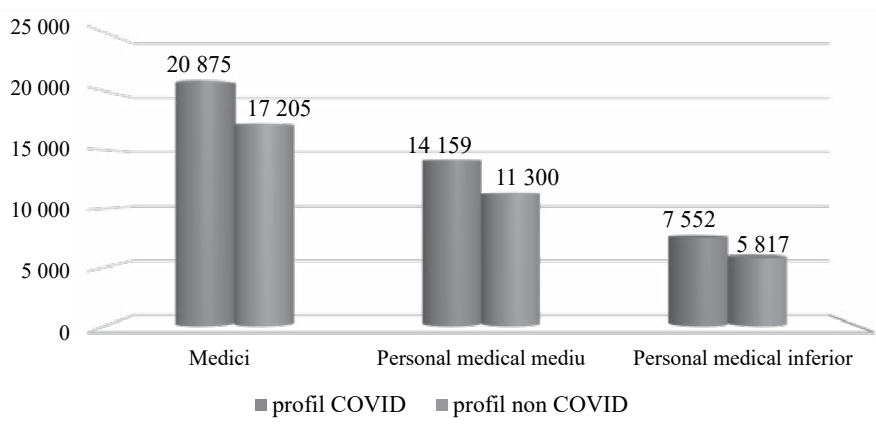
Categorii de personal	Salariul mediu în asistența medicală urgentă prespitalicească, din 1 septembrie 2020 (lei)		Salariul mediu în asistența medicală spitalicească, din 1 septembrie 2020 (lei)	
	profil COVID	profil non COVID	profil COVID	profil non COVID
Medici	20875	17205	15498	12797
Personal medical mediu	14159	11300	10088	8615
Personal medical inferior	7552	5817	5992	4991

Figura nr. 7. Salariul mediu pentru personalul medical implicat în tratamentul COVID față de cel al personalului de profil non COVID din instituțiile spitalicești, de la 1 septembrie 2020

În asistența medicală urgentă prespitalicească, medicii implicați în supravegherea, tratamentul și controlul infecției COVID-19, la situația din 1 septembrie 2020, erau remunerați, în medie, cu un salariu de 20 875 lei lunar sau cu 3670 lei mai mult decât medicii de profil non COVID, iar asistentele medicale – cu un salariu de 14 159 lei sau cu 2859 lei mai mult decât asistentele de profil non COVID (tabelul nr. 26, figura nr.8).

Figura nr. 8. Salariul mediu pentru personalul medical implicat în tratamentul COVID față de salariul personalului de profil non COVID din asistența medicală urgentă prespitalicească, din 1 septembrie 2020

3.5. Valorificarea mijloacelor financiare pentru remunerarea muncii, provenite de la serviciile medicale contra-plată

În anul 2020, din cauza restricțiilor impuse de pandemie, inclusiv din cauza sistării internărilor programate la începutul anului prin ordinele Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, ca măsuri de organizare a asistenței medicale spitalicești, instituțiile medicale, în special cele din raioane au înregistrat o reducere a veniturile provenite din serviciile contra plată.

Managerii instituțiilor au gestionat veniturile acumulate din

prestarea serviciilor contra plată, reieșind din prioritățile instituției. Unii manageri au utilizat în special aceste surse pentru stimularea materială a angajaților, alții au achiziționat din aceste surse echipamente de protecție și consumabile pentru angajați.

Totuși, reieșind din datele incluse în rapoartele prezentate de către liderii de sindicat din instituții, în anul 2020, managerii au utilizat pentru remunerarea muncii angajaților, veniturile provenite din presarea serviciilor contra plată în felul următor: (tabelul nr. 27).

Tabelul nr. 27. Valorificarea mijloacelor financiare pentru remunerarea muncii, acumulate de la serviciile medicale contra plată

Instituții	Total acumulate (mii lei)	Cheltuieli pentru plata muncii	
		mii lei	%
Instituții de nivel municipal încadrate în SAOM	75430,5	46650,7	61,8%
Instituții spitalicești de nivel raional încadrate în SAOM	41693,3	22486,5	53,6%
Instituții de nivel republican încadrate în SAOM	60050,5	30257,8	50,4%
Instituții de asistență medicală primară de nivel raional	15343,0	7713,9	50,3%
Instituții bugetare	56632,8	12228,7	21,6%

Din analiză reiese că cea mai mică pondere a utilizării veniturilor din serviciile contra plată în scopul remunerării muncii angajaților se înregistrează la instituțiile medicale bugetare, unde doar 21,6% din aceste surse sunt îndreptate spre stimularea financiară a angajaților. În același timp, aceste instituții au utilizat circa 77,7% din veniturile acumulate din serviciile contra plată, respectiv 43976,2 mii lei, pentru îmbunătățirea serviciilor de muncă a angajaților și pentru reparații și infrastructură.

Spitalele de nivel raional, din sursele provenite din prestarea serviciilor medicale contra plată, au folosit pentru remunerarea muncii

angajaților 53,6% și 37,7 % – cu alte scopuri, inclusiv plata serviciilor comunale sau a reparațiilor, precum și achiziționarea de utilaje și aparatură necesară.

Instituțiile de nivel republican, care acumulează venituri considerabile din serviciile medicale prestate contra plată, în anul 2020, au utilizat pentru remunerarea angajaților – 50,4%, pentru achiziționarea de noi utilaje performante – 42,4% și doar 7,2% pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă ale angajaților.

Instituțiile de asistență medicală primară au acumulat venituri neînsemnate din prestarea serviciilor contra plată. Totuși, din circa 15343,0 mii lei acumulate - 50,3% (7713,9 mii lei) au fost destinate pentru plata muncii angajaților și pentru stimularea acestora.

3.6. Stimularea materială a angajaților prin acordarea premiilor și ajutoarelor materiale

Ca formă de susținere și stimulare materială a muncii salariaților, întru sporirea eficienței și calității muncii, gradului de pregătire profesională, aplicării în muncă a rezultatelor științifice și metodelor avansate de lucru, intensității muncii, executării unor lucrări de importanță deosebită sau urgentă, precum și recuperării sănătății sau tratament, angajații din sistemul sănătății au dreptul de a beneficia de premii și ajutor material.

Referitor la dreptul angajaților din unitățile medicale de a beneficia de premii și ajutor material, este important de subliniat că în anul 2020, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, în baza mai multor intervenții și solicitări comune cu alte centre sindicale național ramurale a obținut anumite rezultate:

1. În urma intervențiilor și negocierilor Confederației Naționale a Sindicatelor, de comun cu Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova și alte centre sindicale național ramurale, Guvernul a stabilit dreptul angajaților din sectorul bugetar, inclusiv cei din instituțiile medicale bugetare, de a beneficia de premiul anual pentru rezultatele activității anului precedent.

Astfel, a fost aprobată *Hotărârea Guvernului nr. 811/2020 privind*

acordarea premiului anual personalului din unitățile bugetare pentru rezultatele activității în anul 2019 și abrogarea Hotărârii Guvernului nr. 180/2013 cu privire la plata premiului anual personalului din unitățile bugetare.

Acest act normativ reglementează modul de calculare și plată a premiului anual pentru rezultatele activității în anul 2019 pentru angajații din sectorul bugetar, care sunt salariați în conformitate cu prevederile *Legii nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare din sectorul bugetar.*

La acel moment, în scopul racordării salarizării personalului din instituțiile medicale încadrate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală la principiile de reglementare a salarizării angajaților din sectorul bugetar, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a propus să se stabilească și pentru angajații din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în SAOAM, dreptul de a beneficia de premiu anual pentru rezultatele activității anului precedent (similar ca în Hotărârea Guvernului nr. 811/2020), cu planificarea și utilizarea în acest sens a mijloacelor financiare în mărime de un fond de salarizare lunar.

Spre regret, Guvernul nu a acceptat amendamentele propuse de Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, proiectul fiind aprobat în varianta inițială remisă spre avizare.

2. Reieșind din faptul că nici Legea nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, nici Hotărârea Guvernului nr. 837/2016 pentru aprobarea Regulamentului privind salarizarea angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în asigurările obligatorii de sănătate nu prevede plata ajutorului material, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, de comun cu Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova a solicitat de mai multe ori instituțiilor competente de a introduce norma privind plata ajutorului material în aceste acte normative, în conformitate cu Codul Muncii.

Luând în considerare argumentul invocat că Legea privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar nu prevede ajutorul material ca parte componentă a salariului, Ministerul Finanțelor tratează ajutorul material ca un beneficiu social, și nu ca plată salarială care să fie

reflectată la cheltuielile de personal.

Totuși, Ministerul Finanțelor a confirmat că art. 31 (3) din Codul Muncii prevede că în Contractul colectiv de muncă pot fi prevăzute înlesniri și avantaje mai favorabile pentru salariați în raport cu cele prevăzute de legislația în vigoare și convențiile colective.

Astfel, în situația când la nivel instituțional este stabilită obligativitatea angajatorului de a acorda ajutor material angajaților, acesta poate fi acordat în limita mijloacelor financiare prevăzute în acest sens în bugetele proprii.

În contextul celor stipulate mai sus, unitățile medicale pot aplica în practică stimularea materială prin premiere sau acordare a ajutorului material.

Totuși, unii conducători nu au conștientizat că absența prevederii în actele normative cu privire la plata ajutorului material nu limitează dreptul să-l acorde angajaților.

Respectiv, în anul 2020, un număr neînsemnat de instituții au acordat ajutoare materiale angajaților săi.

Luând în considerare că această problemă a afectat, practic, toate colectivele de muncă, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a informat conducătorii unităților medicale și liderii organizațiilor sindicale că Ministerul Finanțelor a recunoscut și a acceptat că în situația când la nivel instituțional este stabilită obligativitatea angajatorului de a acorda ajutor material angajaților, acesta poate fi acordat în limita mijloacelor financiare prevăzute în acest sens în bugetele proprii. Or, neincluderea normei privind plata ajutorului material în actele normative privind salarizarea nu exclude și nici nu limitează dreptul angajatorului să acorde ajutor material salariaților în conformitate cu art. 165¹ din Codul muncii al Republicii Moldova, care prevede că angajatorul este în drept să acorde anual ajutor material salariaților în modul și în condițiile prevăzute de Contractul colectiv de muncă sau de alt act normativ la nivel de unitate.

Suplimentar, Convenția colectivă (nivel de ramură) în domeniul sănătății pentru anii 2018-2021 prevede că angajatorul este obligat să planifice anual în Devizul de venituri și cheltuieli al unității mijloace financiare în mărimea fondului de salarizare, cel puțin pentru o lună,

ținând cont de sporuri și suplimente la salariul de bază pentru acordarea ajutorului material.

Conform Regulamentului-tip negociat și aprobat prin Convenția colectivă (nivel de ramură) în domeniul sănătății pe anii 2018-2021, ajutorul material se acordă salariaților pentru recuperarea sănătății, tratament și întremare, în cazuri de calamități naturale, decese etc., de regulă, la concediul anual.

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova examinează, anual, această problemă și îndeamnă conducătorii unităților să respecte aceste prevederi.

În schimb, majoritatea instituțiilor au achitat premii angajaților, compensând astfel neacordarea ajutorului material. Astfel, pe parcursul anului au fost achitate premii pentru zilele profesionale și de sărbătoare, din contul economiilor formate. Puține instituții au reușit să achite premii din surse planificate în acest scop.

3.7. Evoluția cheltuielilor financiare pentru soluționarea problemelor angajaților (0,15%)

Managerul orientat spre succesul întregului colectiv va integra obligatoriu problemele de serviciu cu cele personale ale angajaților, ceea ce reprezintă o metodă efektivă și constructivă de a obține rezultate bune în procesul de muncă.

Pentru realizarea cu succes a acestui obiectiv, legislația Republicii Moldova a oferit conducătorilor unităților dreptul de a cheltui o cotă de 0,15 % din mijloacele financiare ale unității pentru soluționarea problemelor personale ale angajaților (Codul muncii, Convenția colectivă nivel de ramură în domeniul sănătății, Legea sindicatelor, Contractele colective de muncă).

Respectiv, conducătorii unităților sunt obligați să planifice în Devizele de venituri și cheltuieli mijloace financiare în cuantum de 0,15 % raportat la fondul de salarizare pentru soluționarea problemelor personale ale salariaților.

În ajutorul conducătorilor și comitetelor sindicale, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, în comun cu Ministerul Sănătății,

Muncii și Protecției Sociale, a elaborat și aprobat un Regulament special care determină scopurile de utilizare a acestor mijloace (Anexa nr. 10 la Convenția colectivă (nivel de ramură) în domeniul sănătății pe anii 2018-2021). Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova examinează, anual, această problemă și îndeamnă conducătorii unităților să respecte aceste prevederi.

Din păcate, nu în toate instituțiile se respectă aceste prevederi. Astfel, au planificat mijloace financiare pentru soluționarea problemelor salariaților: 18 unități republicane; 17 spitale raionale, 83 centre de sănătate; 15 unități medicale din municipiul Chișinău și 4 din municipiul Bălți.

3.8. Obiectivele Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în domeniul protecției socio-economice a angajaților membri de sindicat

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova își propune ca obiectiv de bază continuarea activității pentru obținerea majorării salariilor care să asigure bunăstarea angajaților și familiilor acestora la nivelul prevăzut de art. 47 al Constituției Republicii Moldova.

În acest context, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova:

1. *Va participa activ la perfecționarea sistemului de plată a muncii angajaților din instituțiile medico-sanitare publice prin înaintarea propunerilor concrete și argumentate, inclusiv în procesul de elaborare și consultare a legilor anuale cu privire la Bugetul de Stat, fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală.*
2. *Va continua să solicite organelor de stat majorarea salariilor pentru categoriile de personal care nu au beneficiat de majorări salariale în anul 2020.*
3. *Va monitoriza și va cere conducătorilor respectarea legislației privind remunerarea muncii, evidența timpului de muncă real prestat, inclusiv munca suplimentară și plata ei conform prevederilor legislative.*
4. *Va negocia, în comun cu Confederația Națională a Sindicatelor*

din Moldova, majorarea sporului la salariu pentru munca prestată în condiții nefavorabile.

5. *Va întreprinde măsuri de monitorizare a achitării la timp a salariilor și pentru neadmiterea restanțelor la salarii.*

Obiectivul comitetelor sindicale ale organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova este de a ține la control strict evidența timpului de muncă prestată efectiv de către fiecare salariat, inclusiv a muncii suplimentare, a celei prestate în zilele de repaus și în zilele de sărbătoare nelucrătoare.

În acest context, comitetele sindicale vor realiza permanent și eficient atribuțiile statutare de control în vederea:

1. *Valorificării corecte și transparente a mijloacelor financiare planificate în Devizele de venituri și cheltuieli.*
2. *Ocupării tuturor funcțiilor aprobate în statele de personal.*
3. *Valorificării mijloacelor financiare acumulate de la serviciile medicale contra plată.*
4. *Planificării în Devizele de venituri și cheltuieli a mijloacelor financiare suficiente pentru premierea lucrătorilor și acordarea ajutorului material, la necesitate.*
5. *Planificării în Devizele de venituri și cheltuieli a 0,15% raportat la fondul de salarizare pentru acordarea ajutorului material angajaților; conform prevederilor Regulamentului aprobat de Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova.*
6. *Înaintării propunerilor argumentate Administrației publice locale întru susținerea materială a tinerilor specialiști.*

CAPITOLUL IV

PARTENERIATUL SOCIAL ÎN SFERA MUNCII

4.1. Informații generale

Prin parteneriat social înțelegem un sistem de raporturi stabilite între salariați (reprezentanții salariaților), angajatori (reprezentanții angajatorilor) și autoritățile publice respective în procesul determinării și realizării drepturilor și intereselor sociale și economice ale părților. Scopul principal al parteneriatului social constă în efectuarea unor măsuri comune și concrete ale partenerilor sociali, menite să asigure protecția socială a salariaților, esența parteneriatului social fiind principiul de concentrare a eforturilor partenerilor în vederea depășirii crizei și a stabilizării situației socio-economice.

Anul 2020 a fost în totalitate diferit de anii precedenți de activitate a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova. Criza pandemică provocată de COVID-19 a afectat atât oamenii cât și economia țării. Sistemul nostru de sănătate s-a pomenit în fața unei duble provocări: necesitatea reformării și înfruntarea crizei fără precedent cauzate de pandemia COVID-19, a cărei durată nu poate fi estimată.

Pe parcursul anului 2020, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a reprezentat activ interesele salariaților din ramura ocrotirii sănătății în cadrul dialogului social, atât la nivel național, cât și ramural.

Obiectivele principale în dezvoltarea dialogului social sunt:

1. *Amplificarea dialogului social de toate nivelurile, negocierilor și consultărilor colective privind elaborarea și aprobarea proiectelor de Convenții colective și Contracte colective de muncă, precum și realizarea prevederilor stipulate de către acestea.*

2. *Participarea la elaborarea și avizarea proiectelor de acte normative ce vizează reformele socio-economice, perfecționarea legislației muncii și asigurarea concilierii civice.*
3. *Promovarea reprezentanților Sindicatului în organele colegiale conform prevederilor legislației muncii și Convenției colective (nivel de ramură).*

4.2. Dezvoltarea parteneriatului social în sfera muncii

În anul 2020, obiectivele propuse au fost realizate în majoritatea absolută. Este important de menționat că, în ciuda greutăților întâmpinate în acest an pandemic, a fost posibilă menținerea păcii sociale dintre salariați și angajatori, inclusiv a echilibrului dintre interesele acestora.

Însă, constatăm cu mare regret că pe parcursul anului de referință dialogul social a fost mai pasiv în comparație cu anii precedenți. Comisia pentru consultări și negocieri colective nivel de ramură în domeniul sănătății nu a activat. Problemele sociale și economice ale lucrătorilor din ocrotirea sănătății nu au fost examinate la nivelul necesar. Dialogul social nu a fost orientat spre soluționarea problemelor comune, în special a celor ce țin de dezvoltarea și reformarea sistemului de sănătate, îmbunătățirea condițiilor de muncă și de trai ale lucrătorilor.

Important de menționat că, pe parcursul anului, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, de multiple ori, a solicitat de la Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, partenerul social nivel de ramură responsabil de activitatea Comisiei, să întreprindă măsuri necesare pentru reanimarea lucrului acesteia. Cu regret constatăm că, Ministerul de resort nu a întreprins măsurile necesare ca problemele angajaților și celor ce țin de dezvoltarea și reformarea sistemului sanitar să fie discutate și soluționate în comun, prin respectarea principiilor dialogului social.

Totodată, în urma analizei efectuate am constatat că pe parcursul anului 2020 nu au avut loc cazuri majore de încălcare a prevederilor Convenției colective (nivel ramural) pe anii 2018-2021 privind plata muncii, acordarea concediilor anuale, nu s-au înregistrat disponibilizări în masă ale salariaților din ramură. Potrivit datelor acumulate din

instituții, am constatat faptul că în toate instituțiile medico-sanitare publice sunt încheiate Contracte colective de muncă, în concordanță cu Convenția colectivă (nivel de ramură). În același timp, în anul 2020, ca și în anii precedenți, nu s-a acordat importanța cuvenită activității comisiilor pentru dialog social în format angajator-salariați, ca mecanism de realizare a parteneriatului social la nivel de unitate. Există un număr de conducători ai instituțiilor medicale și lideri sindicali care au neglijat ponderea funcționării eficiente a acestor comisii.

În concluzie, realizăm că dialogul social, ca una din principalele modalități de soluționare pe cale democratică a problemelor socio-economice și a celor de producere, a deviat de la normalitatea sa. Din păcate, nu toate proiectele de acte normative ce vizează drepturile salariaților au fost înaintate spre avizare organelor sindicale de toate nivelurile. Analizând activitatea sa la acest compartiment, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova constată că în anul 2020 au fost depuse eforturi de rigoare pentru a menține stabilitatea în ramura sănătății, care au anticipat, în majoritatea cazurilor, consecințele negative ale instabilității socio-economice cauzate de pandemia COVID-19 și situația politică neclară din Republica Moldova. Deși parteneriatul social la nivel de ramură își păstrează dinamica pozitivă, totuși mai există rezerve la anumite capitole.

Important de menționat că la finele anului 2021 expiră termenul de acțiune al Convenției colective (nivel de ramură) pentru anii 2018-2021 și în acest context Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, în a doua jumătate a anului 2021, va iniția procedura de elaborarea a proiectului și, ulterior, a negocierii Convenției colective (nivel de ramură) pentru anii 2022-2025.

4.3. Elaborarea și avizarea proiectelor de acte normative

Sistemul sanitar din Republica Moldova, în rând cu toate statele lumii, traversează o perioadă dificilă generată de pandemia COVID-19. În acest context, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova s-a implicat activ și constructiv în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative și a propunerilor ce vizează remunerarea muncii,

garanțiile sociale, condițiile de muncă, dezvoltarea și transparența sistemului sănătății etc.

Chiar de la începutul epidemiei, la data de 28.02.2020, Biroul Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova și-a exprimat în adresa autorităților statului profunde îngrijorare de pericolul răspândirii infecției și riscurile profesionale majore pentru personalul medical, solicitând:

- instruirea și informarea personalului medical privind riscurile profesionale și măsurile necesare de protecție;
- asigurarea personalului medical cu echipament special de protecție;
- organizarea examenului medical și supravegherea permanentă a stării sănătății lucrătorilor, în timpul orelor de muncă, în toate instituțiile din ramură.

Prin Hotărârea din 12.03.2020 „Cu privire la evoluția situației epidemiologice a infecției COVID-19” Biroul Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova a solicitat președinților organelor sindicale să informeze Federația despre situațiile ce pun în pericol viața sau securitatea lucrătorilor din sistemul de sănătate la locul de muncă, lipsa echipamentelor de protecție, a materialelor necesare pentru acordarea de îngrijiri medicale sau alte lipsuri, cât și monitorizarea acordării timpului de repaus angajaților.

Ulterior, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, în comun cu Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova, prin apelul din 12.03.2020 adresat prim-ministrului Republicii Moldova și ministrului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a solicitat:

- asigurarea personalului medical și tehnic din instituțiile medico-sanitare publice cu echipamente și mijloace de protecție individuală și colectivă;
- pregătirea urgentă a tuturor instituțiilor medicale pentru activitate în condițiile pandemiei;
- intensificarea instruirii lucrătorilor și a studenților, propagarea activă a măsurilor de profilaxie a COVID-19 în rândul populației, utilizând toate instituțiile de comunicare în masă, indiferent de formele lor de proprietate;

- asigurarea cu spațiu de cazare a personalului medical implicat în tratarea COVID-19;
- testarea prioritară a personalului medical aflat în zone cu risc sporit de infectare;
- majorarea urgentă a salariului lucrătorilor din domeniul sănătății conform valorii muncii lor pentru societate;
- monitorizarea respectării riguroase a procedurilor epidemiologice în toate spitalele din țară.

La 10.04.2020, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova s-a adresat conducerii Guvernului Republicii Moldova și Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale solicitând acordarea a 100% supliment la salariu pentru toți lucrătorii pe perioada stării excepționale. Iar în data de 13.04.2020, Federația a solicitat angajatorilor și liderilor de sindicat ai instituțiilor medicale acordarea unei atenții deosebite condițiilor de muncă, asigurării cu mijloace de protecție individuală și colectivă a salariaților, respectării dreptului lor la condiții de muncă, ce corespund cerințelor securității în muncă și ale dreptului la muncă.

În cadrul întreprinderii conducerii Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova și a Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale din 21.04.2020 au fost discutate problemele cu care se confruntă salariații sistemului sănătății, măsurile necesare pentru diminuarea infectării masive a acestora, asigurarea cu echipament individual de protecție în volum necesar și conform cerințelor Organizației Mondiale a Sănătății, instruirea personalului. La această întreprindere ne-am reiterat poziția cu privire la acordarea suplimentului de 100% la salariile de funcție tuturor lucrătorilor medicali implicați în diagnosticarea și tratarea pacienților cu COVID-19.

La solicitările Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, prin Ordinul nr. 243 din 09.03.2020 și Ordinul nr. 466 din 15.05.2020, a aprobat Indicatorul de performanță profesională „Acordarea asistenței medicale pacienților cu COVID-19, în baza definiției de caz contact/suspect/probabil/confirmat” prin care au fost stabilite următoarele suplimente:

1. În mărime de 100% la salariul de funcție pentru personalul implicat nemijlocit în realizarea Indicatorului de performanță profesională în

baza definiției de caz suspect/probabil/confirmat în cadrul instituțiilor medico-sanitare publice spitalicești, încadrate în sistemul de asigurări obligatorii de asistență medicală;

2. În mărime de 50% la salariul de funcție pentru personalul din cadrul asistenței medicale urgente prespitalicești implicat în realizarea acestui indicator în baza definiției de caz contact/suspect/probabil/confirmat;

3. În mărime de până la 50% la salariul de funcție pentru personalul din cadrul asistenței medicale primare implicat în realizarea acestui indicator în baza definiției de caz contact/suspect/probabil/confirmat, în limita resurselor financiare disponibile.

Luând în considerare consecințele grave pentru sănătatea și viața lucrătorilor medicali care participă la acțiuni medicale în combaterea pandemiei COVID-19, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a înaintat autorităților, la 11 mai 2020, solicitarea de modificare a legislației în vigoare prin recunoașterea infecției COVID-19 ca boală profesională și stabilirea unor garanții și înlesniri precum: dreptul la pensie de urmaș, dreptul la asistență medicală și medicamente gratuite, scutiri la plata impozitului pe imobil, dreptul la reabilitare medicală anuală în condiții balneosanatoriale. Astfel, ca rezultat al examinării demersului Federației, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale ne-a comunicat că este prematur să se expună asupra problemei privind modificarea listei bolilor profesionale cu includerea maladii provocate de SARS-CoV-2, deoarece cauzele răspândirii cazurilor de COVID-19 în rândurile angajaților din ramura sănătății nu sunt cunoscute. De asemenea, Ministerul a specificat în răspuns că recunoașterea unei boli profesionale necesită studii științifice aprofundate.

Ulterior, la solicitarea Federației de a stabili dreptul la indemnizație de urmaș, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a elaborat proiectul de lege cu privire la acordarea indemnizației urmașilor personalului medical decedat, ca urmare a desfășurării activității medicale în lupta cu COVID-19. Actualmente, de dreptul la indemnizație beneficiază:

- soțul supraviețuitor, pentru o perioadă de 5 ani, în mărime egală cu 75% din salariul mediu pe care personalul medical l-a avut la data decesului;

- copiii până la vârsta de 18 ani sau, dacă își continuă studiile în instituții de zi, până la absolvirea acestora, fără a depăși vârsta de 23 ani, în mărime egală cu 75% din salariul mediu pe care personalul medical l-a avut la data decesului;
- în cazul în care nu există urmașii specificați mai sus, indemnizația se acordă unuia dintre părinți, dacă cel decedat era singurul întreținător al părinților săi.

De asemenea, la solicitarea Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, prin adoptarea Legii nr. 69 din 21.05.2020 „Cu privire la instituirea măsurilor pe perioada stării de urgență în sănătate publică” a fost stabilită acordarea, pe perioada stării de urgență în sănătate publică, a unei indemnizații unice în mărime de 16 mii de lei pentru angajații instituțiilor medico-sanitare publice spitalicești, de asistență medicală urgentă prespitalicească, de asistență medicală primară, ai Agenției Naționale de Sănătate Publică, care s-au infectat cu virusul COVID-19 în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu.

Însă, reușita cea mai importantă a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova pentru angajații din sistemul de sănătate este faptul că, urmare a negocierilor, începând cu 1 septembrie 2020 a fost majorat salariul personalului medical cu 30%, iar din 1 ianuarie 2021 - cu alte 30%.

Este regretabil faptul că de aceste majorări nu a beneficiat și personalul nemedical din sistemul de sănătate, iar în acest context, Federația a solicitat de la Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale de a găsi surse financiare pentru excluderea discriminărilor dintre angajații din sistemul medical. În cele din urmă, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a inclus în lista beneficiarilor șoferii autoambulanțelor din serviciul de asistență medicală urgentă prespitalicească și autosanitarelor din serviciul AVIASAN.

La data de 09.11.2020, reieșind din contextul situației generate de criza COVID-19 și a creșterii numărului de lucrători medicali infectați, dar și al nevoii acute de protejare a celor aflați în prima linie în lupta cu noul coronavirus – medicii și întregul personal medical – Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova a solicitat Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale să intervină cu celeritate pentru a proteja

cadrele din instituțiile medicale și de a examina posibilitatea testării personalului medical la virusul COVID-19 în mod prioritar și direct la locul de muncă și, respectiv, de a veni cu o solicitare în acest sens către conducătorii instituțiilor medicale publice.

La scurt timp, reprezentanții Ministerului au reacționat cu un răspuns la demersul Federației Sindicale „Sănătatea” în care au menționat că a fost modificată anexa nr. 1 la ordinul 784/2020 „Criterii suplimentare pentru detecția Coronavirusului de tip nou SARS-CoV-2”. Astfel, compartimentul *Notă* din anexa nr. 1 a fost completat cu subpunctul 4) cu următorul cuprins: „4) Lucrătorii medicali cu simptome și contact epidemiologic pot fi testați pentru detecția Coronavirusului de tip nou SARS-CoV-2, inclusiv la locul de muncă”.

4.4. Participarea reprezentanților Sindicatului la lucrările organelor colegiale

Legislația muncii a Republicii Moldova prevede că în unitățile în care există organizații sindicale, salariații sunt reprezentați de organul electiv al acestora.

Este necesar ca organele sindicale să conștientizeze că participând activ în organele colegiale din sistemul de sănătate în calitate de reprezentanți ai salariaților, vor apăra mai efectiv drepturile și interesele membrilor de sindicat.

Actualmente, Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova sunt afiliate 239 de organizații sindicale. Analizând datele statistice acumulate, constatăm că interesele salariaților în cadrul unităților nu întotdeauna sunt reprezentate de organele electiv sindicale, cum prevede cadrul legal (*tabelul nr. 28*).

Tabel nr. 28. Procentul reprezentării organizației sindicale în organele colegiale ale instituției

Denumirea organului colegial	Anul 2020
	%
Consiliul medical	72,38
Consiliul de administrare	77,41
Comisia permanentă de atestare și tarificare	62,34
Comisia pentru utilizarea rațională a investițiilor în Sănătate	79,50
Comisia pentru soluționarea litigiilor de muncă	82,43

Există instituții medicale în care liderii de sindicat sunt neglijati, din diferite motive, de către administrație din componența organelor colegiale. Astfel, constatăm că se produce o încălcare gravă a legislației muncii, legislației sindicale și prevederilor Convenției colective (nivel de ramură).

Liderii organizațiilor sindicale sunt obligați să insiste către părțile parteneriatului social asupra respectării cadrului legal ce reglementează parteneriatul social privind includerea și participarea mai activă la lucrările organelor colegiale ale ocrotirii sănătății și consiliile de administrare a instituțiilor medico-sanitare publice în calitate de reprezentanți ai salariaților.

Luarea în dezbateri prealabile a problemelor colectivului de muncă în cadrul organelor colegiale cu participarea reprezentanților organelor sindicale denotă implementarea principiilor de democrație și transparență în procesul de administrare a unităților din ramura sănătății, de conștientizare a necesității de trecere treptată de la metodele administrative de comandă la cele colective de reglementare contractuală a raporturilor sociale și de muncă la toate nivelurile.

4.5. Obiective pentru realizare în următoarea perioadă:

1. *Aplanarea conflictelor colective de muncă în baza principiilor parteneriatului social.*
2. *Participarea activă la elaborarea și avizarea proiectelor de acte normative.*
3. *Conlucrarea activă cu angajatorii, autoritățile publice locale și centrale.*
4. *Utilizarea potențialului parteneriatului social întru dezvoltarea profesională și general-umană a personalității salariaților; asigurarea drepturilor și garanțiilor constituționale ale acestora.*
5. *Monitorizarea realizării prevederilor Contractelor colective de muncă și Convenției colective.*
6. *Inițierea, în a doua jumătate a anului 2021, a procedurii de elaborare a proiectului Convenției colective (nivel de ramură) pentru anii 2022-2025.*

CAPITOLUL V

SECURITATEA ȘI SĂNĂTĂTEA ÎN MUNCĂ

Legislația națională în domeniul securității și sănătății în muncă se bazează pe principiile Standardelor Internaționale de Muncă (SIM), adoptate de Organizația Internațională a Muncii prin convenții și recomandări. În anul 2017, contrar prevederilor SIM, au fost promovate unele reforme în sistemul controlului de stat în domeniu, iar funcțiile de control au fost repartizate la 10 agenții cu atribuții de securitate ocupațională. Ca rezultat, cu atribuții în domeniul securității ocupaționale în ramura sănătății a fost investită Agenția Națională pentru Sănătate Publică. Această reformă a fost apreciată negativ de către sindicate și experții OIM, ca fiind în contradicție cu legislația internațională la care Republica Moldova este parte.

La insistența sindicatelor, controlul de stat în domeniul siguranței ocupaționale a revenit, de la 01.01.2021, Inspectoratului de Stat al Muncii.

Anul de referință 2020 a fost marcat de criza socio-economică și medicală fără precedent pentru societate, provocată de pandemia COVID-19. Criza a afectat toate ramurile economiei naționale cu pierderi esențiale din Produsul Intern Brut, creșterea șomajului, șomajului tehnic, concediilor neplătite etc. Dar cel mai grav este îmbolnăvirea în masă în rândul populației cu pierderea a mii de vieți omenești, inclusiv în rândul lucrătorilor ramurii sănătății.

Din momentul declanșării pandemiei în lume, anticipând posibile consecințe grave pentru lucrătorii ramurii sănătății, Federația Sindicală „Sănătatea” a cerut autorităților statului realizarea unor măsuri urgente, inclusiv: asigurarea personalului instituțiilor medico-sanitare publice cu echipamente și mijloace de protecție individuală și colectivă

conform cerințelor epidemiologice; intensificarea instruirii lucrătorilor instituțiilor medico-sanitare publice și a studenților, propagarea activă a măsurilor de profilaxie a COVID-19 în rândul populației; asigurarea cu spațiu izolat și carantină pentru personalul medical antrenat în tratamentul bolnavilor cu COVID-19; testarea prioritară a personalului medical aflat în zone de risc sporit de infectare; majorarea urgentă a salariului lucrătorilor din domeniul sănătății, conform valorii muncii lor.

La 11.05.2020 Federația a cerut conducerii Republicii Moldova:

- recunoașterea infecției COVID-19 ca boală profesională;
- stabilirea unor garanții sociale și compensații speciale pentru urmașii personalului medical decedat ca rezultat al exercitării atribuțiilor de serviciu în combaterea COVID-19;
- stabilirea unui spor de 100% la salariul de bază al lucrătorilor ce execută, conduc sau coordonează misiuni și sarcini de serviciu în condiții de risc sporit etc.

La 23.10.2020, Congresul VII al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova a adoptat un șir de revendicări către autoritățile statului, inclusiv Revendicarea nr.6: „Recunoașterea oficială a bolii COVID-19 ca boală profesională cu modificarea și completarea respectivă a „Listei bolilor profesionale” din Regulamentul sanitar privind modul de cercetare și stabilire a diagnosticului de boală (intoxicație) profesională, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 1282 din 29.11.2016”.

Guvernul a respins Revendicarea respectivă, invocând că „Recunoașterea unei boli profesionale și adăugarea acesteia în lista bolilor profesionale necesită studii științifice aprofundate, iar în lipsa acestora este prematur de a ne expune asupra problemei”.

Conform informațiilor OIM, problema în cauză este actuală pentru toate statele ce se confruntă cu criza pandemică. Examinarea practicilor naționale recente relevă faptul că în unele dintre cele mai afectate țări autoritățile au considerat infecția COVID-19 drept accident de muncă pentru a asigura un acces mai ușor și mai rapid la prestațiile asociate. Un număr de alte țări au recunoscut în mod expres că aceasta ar putea fi considerată o boală profesională. Spre exemplu, Spania chiar a

recunoscut infecția COVID-19 ca boală profesională.

Un șir de standarde internaționale de muncă răspund la întrebarea dacă poate infectarea cu COVID-19 să fie considerată un accident legat de locul de muncă sau boală profesională. Aceste subiecte sunt din sfera de aplicare a Convenției nr. 121 din 1964 privind prestațiile pentru accidente de muncă, și Convenția nr. 102 din 1952 privind normele minime de securitate socială, care includ accidentele industriale și bolile profesionale. Bolile infecțioase sau parazitare contractate în timpul exercitării unei profesii în care există un risc mare de contaminare pot fi considerate boli profesionale a muncii care implică expunere la risc.

Convenția nr. 149 din 1977 privind ocupațiile, condițiile de muncă și de trai ale asistenților medicali și Recomandarea nr. 157 din 1977 privind personalul de asistență medicală, sunt acte normative la nivel internațional special destinat protejării personalului din sănătate, dar neratificate de Republica Moldova, însă care constituie un angajament al Republicii Moldova ca stat membru al OIM să realizeze prevederile acestora. Articolul 44 al Convenției nr. 149 prevede că „Fiecare membru ar trebui să depună toate eforturile pentru a adapta legile și reglementările privind sănătatea și securitatea în muncă la natura specială a muncii de asistență medicală și a mediului în care este desfășurat și să crească protecția oferită de acestea”.

Potrivit datelor rapoartelor anuale prezentate de organizațiile membre ce vizează aspecte de securitate și sănătate în muncă, în majoritatea entităților au fost elaborate și aprobate planuri de protecție și prevenire, care trebuie să cuprindă toate locurile de muncă, riscurile profesionale, măsurile de protecție de ordin organizatoric, tehnic, sanitaro-igienic și antiepidemic. Totodată, în 16 instituții lipsesc asemenea planuri, ceea ce este o ignorare a prevederilor actelor normative în vigoare.

Evaluarea factorilor de risc profesional este un principiu de bază al SIM și prevede prioritatea măsurilor de prevenție, inclusiv: eliminarea riscurilor și pericolelor; reducerea lor la sursă prin acțiuni tehnice și organizatorice de protecție colectivă; minimalizarea lor prin proiectarea sistemelor non-periculoase și reducerea timpului de contact cu factorii nocivi de muncă. Regulamentul cu privire la evaluarea condițiilor la locurile de muncă și modul de aplicare a listelor ramurale de lucrări

pentru care pot fi stabilite sporuri de compensare pentru munca prestată în condiții nefavorabile, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1335 din 10 octombrie 2002, determină clar modul de atestare a locurilor de muncă obligatorii pentru entități. Conform rapoartelor, în 32 entități acest lucru nu s-a realizat. Din cauza pandemiei COVID-19 s-au efectuat măsurări ale factorilor fizici la locurile de muncă de către Laboratorul Controlul Factorilor de Risc al sindicatelor doar într-o singură instituție din ramura sănătății.

Pentru realizarea măsurilor de protecție și prevenire, pe parcursul anului 2020 în plină pandemie, s-au cheltuit, în ansamblu, doar 0,9% din surse financiare raportate la fondul realizat de salarizare. Majoritatea unităților n-au raportat cheltuieli la acest capitol.

Au fost înregistrate accidente de muncă cu pierderea temporară a capacității de muncă. Cazuri grave sau mortale, cu excepția celor de infecția COVID-19, în ramura sănătății n-au fost înregistrate. În anul 2020 în Republica Moldova au fost înregistrate două cazuri de boală profesională, inclusiv un caz în ramura sănătății, cu diagnoza „Tuberculoză pulmonară” la un medic ftiziatriu.

Numărul total de zile-om de incapacitate temporară de muncă a constituit 373601; indicele de gravitate – 807 zile la 100 lucrători, indicele mediu pe economie – 1275 la 100 lucrători. Sunt înregistrați peste 800 de salariați cu diferit grad de invaliditate.

Un sistem eficient de securitate și sănătate în muncă este imposibil fără participarea activă și cointereseată a angajatorului și a lucrătorilor la realizarea măsurilor de protecție și prevenire. În acest scop sunt create și funcționează comitetele mixte de securitate și sănătate în muncă, formate din reprezentanți ai administrației și sindicatului. Activitatea comitetelor este reglementată de Regulamentul-cadru, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 95 din 05.02.2009 pentru aprobarea unor acte normative privind implementarea Legii securității și sănătății în muncă nr.186-XVI din 10 iulie 2008. În 25 unități n-au fost constituite asemenea comitete, inclusiv în 5 spitale raionale, 11 centre de sănătate și 7 instituții republicane.

În conformitate cu Convenția colectivă (nivel de ramură) pe anii 2018-2021 pct. 100.2 în majoritatea instituțiilor sunt create servicii

de securitate și sănătate în muncă, sunt angajate persoane desemnate, care au instruire specială în domeniu. În centrele de sănătate și alte instituții cu un număr mai mic de 50 salariați au fost încheiate acorduri cu servicii externe. Doar 26 instituții cu un număr mai mare de 300 salariați au organizat serviciul medical sau au desemnat persoane responsabile de monitorizarea stării sănătății lucrătorilor instituției. În majoritatea absolută a unităților sunt elaborate instrucțiuni și este organizată instruirea salariaților în domeniul securității și sănătății în muncă și asigurarea lor cu echipamente de protecție. Reprezentanții organizațiilor sindicale primare cu răspunderi specifice în domeniu au fost instruiți în anii precedenți, dar toți au nevoie de reciclare, iar președinții organelor sindicale noi aleși, de instruire de nivelul întâi, conform actelor normative în vigoare. Din numărul total de lucrători care au dreptul la alimentație specială conform criteriilor de acordare gratuită a alimentației de protecție a sănătății, aprobate de Convenția colectivă (anexa nr. 7), 75% au beneficiat de aceasta. În 6 unități nu este organizată evidența timpului de muncă real prestată. Munca suplimentară real prestată a constituit 187984,4 ore, care au fost remunerate.

Realitatea dură cu care se confruntă sistemul sănătății și lucrătorii ei, în condițiile unei pandemii fără precedent a scos la iveală o neglijență totală a statului față de un domeniu strategic pentru securitatea statului – ramura ocrotirii sănătății și lucrătorii ei. Reforme nepotrivite, subfinanțare cronică, salarizare inadecvată, lipsa totală în rezervele de stat a echipamentelor de protecție, medicamentelor etc., necesare pentru situații excepționale, au condus la consecințe dezastruoase. Conform informației Agenției Naționale pentru Sănătate Publică, în anul 2020 au fost înregistrate 14075 cazuri de infectare cu COVID-19 în rândul lucrătorilor medicali, dintre care 3758 sau 38,2% din rândul medicilor, 5906 sau 30,9% dintre asistenții medicali, 1899 – infirmieri, 388 – farmaciști, 2125 – personal auxiliar.

Un rol deosebit în profilaxia COVID-19 îl are testarea, diagnosticarea și izolarea la timp a lucrătorilor infectați. În anul de referință numai 52,4% din lucrătorii ramurii cu simptome specifice de infectare cu COVID-19 au fost testați gratuit în laboratoarele de

stat. Un număr mare de lucrători medicali s-au testat benevol contra cost în laboratoarele private pentru a confirma mai rapid infectarea cu COVID-19. De indemnizația unică în mărime de 16 mii lei acordată de Guvern au beneficiat 65% dintre lucrătorii medicali care s-au infectat la locul de muncă.

Obiectivele în domeniul securității și sănătății în muncă:

1. *Actualizarea și modernizarea compartimentului securitate și sănătate în muncă din Convenția colectivă (nivel de ramură) și ajustarea prevederilor în acest sens din contractele colective de muncă pentru următoarea perioadă.*
2. *Intensificarea procesului de instruire și perfecționare a specialiștilor și reprezentanților sindicatului cu răspunderi specifice în domeniul securității și sănătății în muncă.*
3. *Continuarea dialogului social la nivel național și de ramură privind realizarea Revendicărilor Congresului VII al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova nr. 6 privind recunoașterea oficială a bolii COVID-19 ca boală profesională și nr. 7 privind acordarea pensiei în condiții avantajoase medicilor, asistenților medicali și personalului medical inferior care lucrează în secții pentru tratamentul bolnavilor de COVID-19.*
4. *Reabilitarea în condiții sanatoriale a membrilor de sindicat care au suferit de infecția COVID-19, prin compensarea parțială a costului biletului de tratament balneo-sanatorial, în limitele mijloacelor financiare ale Federației.*
5. *Colaborarea cu Inspectoratul de Stat al Muncii, Inspectoratul Muncii al Sindicatelor, întru coordonarea vizitelor inspectorilor muncii în unitățile ramurii sănătății.*
6. *Se recomandă liderilor organelor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova:*
 - 6.1. *Să monitorizeze și să întreprindă măsurile de rigoare pentru respectarea strictă a regulilor și cerințelor de securitate și sănătate în muncă, testarea la timp și din contul unității a lucrătorilor suspecți de infectare COVID-19, asigurarea lor cu*

medicamentele necesare și tratamentul necesar.

- 6.2. *Să constituie, în comun cu administrația unității, și să asigure activitatea comitetelor pentru securitate și sănătate în muncă, participarea activă a reprezentanților organizației sindicale la cercetarea accidentelor de muncă, la procesele de evaluare a factorilor de risc profesional și atestarea locurilor de muncă, la elaborarea și negocierea compartimentelor contractelor colective de muncă ce țin de securitatea și sănătatea la locul de muncă.*

CAPITOLUL VI

ASISTENȚA JURIDICĂ

Asistența juridică constituie sprijinul pe care Federația îl oferă membrilor săi prin acordarea de consultații, inclusiv la întocmirea actelor cu un caracter juridic, prin apărarea și, după caz, reprezentarea membrilor de sindicat, precum și prin susținerea, cu mijloace juridice, a drepturilor și intereselor legitime ale acestora în raporturile cu organele de stat și Unitățile din domeniul sănătății.

Anul 2020 a fost marcat prin pandemia de COVID-19, din care motiv nu au avut loc acțiuni de protest, greve, mitinguri sau pichetări. Cu toate acestea, raporturile de muncă au continuat și implicarea Federației, împreună cu întregul activ sindical, în domeniul acordării asistenței juridice gratuite membrilor de sindicat a fost și mai iminentă. Controlul obștesc vizând realizarea prevederilor legale și obiectivelor statutare a fost efectuat prioritar în domeniul securității și sănătății la locul de muncă, monitorizarea strictă a timpului de muncă și de odihnă, plata muncii, acordarea concediilor de odihnă anuale, concediilor medicale și celor fără plată.

În pofida situației pandemice, organizațiile sindicale membre au furnizat indicatorii statistici referitori la asistența juridică în 2020.

În perioada de referință, au fost examinate **86** de litigii individuale de muncă, **60** (70%) dintre care au fost soluționate pozitiv. Remarcăm cazuri de adresare în instanța de judecată a salariaților. Au fost înaintate de către membrii de sindicat **9** cereri în instanțele de judecată, dintre care **3** (33%) au avut câștig de cauză (*tabelul nr. 29*). Obiectivul prioritar al Federației este soluționarea situațiilor divergente pe cale amiabilă, însă acest deziderat nu este posibil de realizat constant, de aceea, în vederea revendicării drepturilor și/sau repunerea în drepturi a membrilor de sindicat s-a recurs și la calea judiciară.

Tabelul nr. 29. Date privind conflictele și litigiile de muncă

Nr. d/o	Denumirea acțiunilor	Anii				
		2016	2017	2018	2019	2020
1.	Acțiuni de protest, total,	-	-	-	-	-
	Inclusiv:					
1.1.	Greve	-	-	-	-	-
1.2.	Pichetări	-	-	-	-	-
1.3.	Mitinguri	-	-	-	-	-
1.4.	Altele	-	-	-	-	-
2.	Numărul de participanți la acțiunile de protest	-	-	-	-	-
3.	Numărul de zile pierdute	-	-	-	-	-
4.	Numărul de litigii individuale de muncă, total	72	153	73	105	86
4.1.	Inclusiv soluționate pozitiv	51	112	65	28	60
5.	Adresări în judecată, total	6	18	21	17	9
5.1.	Inclusiv soluționate pozitiv	4	12	8	7	3

Conform datelor din tabel, constatăm că dinamica indicatorilor diferă de la an la an. În contextul evenimentelor din sistemul sănătății care au avut loc în perioada de raport, putem deduce și impactul unor litigii individuale de muncă, inclusiv lipsa acțiunilor de protest.

Statistica relevă că, în anul precedent, au fost restabiliți în funcție **63** de membri de sindicat, dintre care **60** – ca rezultat al negocierilor organului sindical cu angajatorul, și **3** – în urma hotărârilor instanței de judecată (tabelul nr. 30).

Tabelul nr. 30. Salariați restabiliți în funcție

Anii	Total	Inclusiv de:	
		Organul sindical	Instanța de judecată
2016	51	47	4
2017	112	100	12
2018	65	57	8
2019	28	21	7
2020	63	60	3

Este imperios să menționăm că situația pandemică fără precedent a condus la stabilitatea relațiilor de muncă. Fluctuația cadrelor s-a diminuat. Au întrerupt raporturile de muncă, în majoritatea cazurilor, salariații în etate, întru evitarea infectării cu COVID-19.

Regretabil, dar prin Dispoziția nr.4 din 24 martie 2020 a Comisiei Naționale pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, prevederile art. 86 alin. (2), 87, 89, 90 din Codul muncii, precum și alte prevederi legale ce impun condiții, restricții și reguli de eliberare din funcție nu puteau fi aplicabile pe perioada stării de urgență. Astfel, sindicatele au fost excluse din procesul de consultare la concedierea salariatului membru de sindicat. Unii angajatori au făcut abuz de aceste norme, aplicându-le în adresa salariaților „incomozii”.

Criza forței de muncă profesionale s-a făcut mai resimțită în 2020. Personalul din sistemul de sănătate a manifestat o atitudine profesionistă și etică în relația cu pacientul și a demonstrat respect pentru viața cetățeanului și drepturile omului. Spre deosebire de perioada de până la pandemie, atitudinea pacienților și rudelor acestora în raport cu lucrătorii medicali s-a îmbunătățit. În perioada de referință nu au fost raportate cazuri de agresiune a cadrelor medicale. Dimpotrivă – anul 2020 a fost declarat de autorități Anul lucrătorului medical.

Având în vedere aprecierea cadrelor medicale în lupta cu coronavirusul, în perioada de referință, în comun cu partenerii sociali, ne-am orientat eforturile asupra instituirii unor acțiuni concrete de motivare a cadrelor medicale: majorarea salariului cu circa 70%; plata unei indemnizații

în mărime de 16 mii lei pentru lucrătorii medicali care s-au infectat cu COVID-19 în cadrul exercitării atribuțiilor de serviciu; indemnizații de 100 mii lei pentru urmașii celor decedați în lupta cu COVID-19; stabilirea sporurilor de la 50 până la 100% pentru lucrătorii medicali implicați nemijlocit în tratarea bolnavilor infectați cu COVID-19 etc.

Am solicitat autorităților să fie recunoscut COVID-19 drept boală profesională pentru lucrătorii medicali, dar, cu regret, autoritățile au respins neargumentat solicitarea noastră.

În perioada de referință nu au fost raportate cazuri de neachitare la timp a înlesnirilor pentru tinerii specialiști. Organele administrației publice locale au fost incluzive în vederea identificării posibilităților de asigurare a tinerilor specialiști cu spațiu locativ, pentru a stimula retenția acestora.

Una din reușite la capitolul salarizare a fost reglementarea retribuirii corecte a muncii în caz de cumulare a profesiilor și de exercitare a obligațiilor de funcție ale salariatului temporar absent, prin eliminarea vidului legislativ la acest capitol.

Imposibilitatea de a ne întâlni cu colectivele de muncă din cauza pandemiei, a motivat și mai mult ca salariații membri de sindicat să sesizeze Biroul Executiv și specialiștii aparatului Federației Sindicale „Sănătatea” despre cazurile de lezare a drepturilor lor prin intermediul petițiilor, audiențelor și consultărilor telefonice. Către comitetele sindicale afiliate la Federația Sindicală „Sănătatea” au fost adresate, pe parcursul anului, circa **19986** de petiții, iar numărul de petiții direct la Executivul Federației „Sănătatea” – **7762** (tabelele nr. 31 și nr. 32).

Tabelul nr. 31. Adresări ale membrilor sindicatului către Executivul Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova

Nominalizarea problemelor	2016	2017	2018	2019	2020
Achitarea la timp a salariilor	179	202	186	193	239
Acordarea ajutorului material	781	823	798	907	1088
Acordarea concediilor (de toate tipurile)	720	799	597	703	843
Acordarea concediilor suplimentare și remunerarea muncii în condiții nocive	349	372	213	264	317
Acordarea înlesnirilor sociale	101	114	84	198	237
Angajarea în câmpul muncii	88	96	52	93	112
Asigurarea cu pensii, indemnizații, compensații și burse	182	201	148	179	215
Calcularea vechimii în muncă	112	97	86	-	235
Conflict cu administrația	127	134	123	225	270
Eliberarea din funcție la inițiativa administrației	107	106	164	129	155
Evidența și acordarea spațiului locativ	12	19	9	14	17
Încălcarea disciplinei muncii	79	216	176	213	255
Mulțumiri	812	941	615	823	987
Normarea și remunerarea muncii	553	498	329	502	604
Organizarea muncii	384	364	195	211	253
Plata concediilor medicale	122	135	119	107	128
Litigii individuale de muncă	72	153	123	105	126
Tratament balneosanatorial	790	709	862	839	1007
Diverse	721	956	197	562	674
TOTAL:	6291	6935	5076	6267	7762

Tabelul nr. 32. Adresări ale membrilor sindicatului către organele de conducere ale organizațiilor sindicale afiliate la Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova

Nominalizarea problemelor	2016	2017	2018	2019	2020
Total adresări, inclusiv:	26252	18363	16156	15427	19986
Eliberarea din funcție	653	267	251	184	183
Transfer la alt loc de muncă fără acordul salariatului	147	544	166	151	61
Reglementarea timpului de muncă	-	1077	496	590	593
Normarea și remunerarea muncii	3710	1075	814	948	937
Odihna și tratamentul balneosanatorial	2492	2423	3151	1334	735
Acordarea spațiului locativ	814	157	65	119	37
Plata concediilor medicale	3128	1177	766	1347	771
Ajutor material	11086	8176	7840	6490	11469
Mulțumiri	1690	1110	803	1972	2226
Alte probleme	2532	2357	1804	2292	2974

Sesizările parvenite de la membrii de sindicat au fost soluționate favorabil în majoritatea cazurilor invocate. Angajatorii, în majoritatea litigiilor examinate, au conlucrat constructiv cu comitetele sindicale, fiind respectate drepturile lucrătorilor.

În încheiere, reiterăm că Federația Sindicală „Sănătatea” va fi vigilentă permanent față de problema apărării drepturilor membrilor de sindicat, în limita legislației în vigoare, dacă acestea vor fi lezate de administrație sau alți factori de decizie.

Obiective de viitor orientate spre asigurarea asistenței juridice membrilor de sindicat:

1. *Acordarea asistenței juridice gratuite și calificate membrilor de sindicat.*
2. *Promovarea și respectarea principiului de demnitate în muncă.*
3. *Monitorizarea respectării dreptului fiecărui salariat la muncă, inclusiv garanția locului de muncă etc.*
4. *Contribuirea la remedierea și aplanarea pe cale extrajudiciară a litigiilor individuale și conflictelor colective de muncă.*
5. *Consultarea membrilor de sindicat pe toate procedurile cu privire la litigiile individuale și conflictele colective de muncă.*
6. *Apărarea în instanțele de judecată a drepturilor și intereselor membrilor de sindicat pe probleme ce țin de relațiile de muncă.*
7. *Neadmiterea muncii forțate, muncii neplătite, discriminării în domeniul raporturilor de muncă..*
8. *Protejarea egalității salariaților, fără nici o discriminare, la avansare în serviciu.*
9. *Examinarea operativă a petițiilor membrilor de sindicat.*
10. *Educarea juridică continuă a membrilor de sindicat.*
11. *Efectuarea controalelor comune a respectării legislației muncii în comun cu Inspekția Muncii a Sindicatelor.*
12. *Promovarea necesității recunoașterii COVID-19 drept boală profesională.*

CAPITOLUL VII

APARTENENȚA LA SINDICAT ȘI RESPECTAREA PREVEDERILOR STATUTARE

7.1. Informații generale

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, pe parcursul anului 2020, și-a organizat și desfășurat activitățile sale întru promovarea valorilor sindicalismului democratic; apărarea drepturilor și promovarea intereselor de muncă, economice, profesionale și sociale ale membrilor de sindicat și familiilor acestora; perfecționarea structurii organizatorice la nivel teritorial; îmbunătățirea condițiilor de activitate ale organelor sindicale. Concomitent, aparatul Federației „Sănătatea” s-a axat pe obiectivele de consolidare a organizațiilor sindicale și de perfecționare a activităților organizatorice, aspecte care joacă un rol important în dezvoltarea și modernizarea Sindicatului. Totodată, Federația Sindicală „Sănătatea” și-a concentrat eforturile pe fortificarea organizațională și de efectiv, cât și pe solidarizarea organizațiilor sindicale de toate nivelurile; sporirea atractivității și credibilității organizațiilor sindicale primare; intensificarea motivației apartenenței la sindicat și recrutarea de noi membri.

Situația epidemiologică din întreaga țară, reformele din sectorul sănătății cauzate de pandemia provocată de virusul SARS-CoV-2 și reprofilarea lucrătorilor medicali din sistemul de sănătate, necesită modificări ale formelor și metodelor de activitate ale organelor sindicale, iar rezultatul depinde, în mare parte, de nivelul de pregătire, competență, profesionalism, calificare, dar și de fortificare și activizarea comunității sindicale din sistemul de sănătate.

În perioada de referință, membrii de sindicat au participat la diverse activități desfășurate în colective în vederea îmbunătățirii situației socio-economice a salariaților membri de sindicat.

Activitatea organizațiilor sindicale de toate nivelurile ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, în anul 2020, poate fi apreciată drept una eficientă.

7.2. Evoluția structurii organizatorice a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova

Analizând indicii cu privire la evoluția structurii organizatorice, constatăm că la 1 ianuarie 2021 la balanța Federației Sindicale „Sănătatea” se aflau 239 organizații sindicale primare. La moment, putem afirma cu certitudine, că în ultimii ani avem o stabilitate la capitolul numărul organizațiilor primare. Acest fapt ne bucură, dar ne ambiționează să stabilim noi obiective pentru a crea organizații sindicale în instituții medico-sanitare publice și private nesindicalizate.

Conform structurii organizatorice a Federației Sindicale „Sănătatea”, la 1 ianuarie 2021 activau 239 organizații sindicale primare în cadrul unităților medicale, farmaceutice și de învățământ public de profil, inclusiv 32 de organizații sindicale raionale, 30 de Asociații sindicale raionale din asistența medicală primară, 45 de organizații sindicale primare din instituțiile republicane amplasate în toată țara și 2 Consilii municipale (*tabelul nr. 33*).

Tabelul nr. 33. Evoluția structurii organizatorice a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova

Anii	Organizații sindicale, membre ale Federației Sindicale „Sănătatea”	Inclusiv			
		Asociații sindicale raionale din asistența medicală primară	Organizații sindicale raionale	Consilii municipale	Organizații sindicale primare din IMSP republicane
2016	274	2	9	2	45
2017	274	30	32	2	45
2018	240	30	32	2	45
2019	239	30	32	2	45
2020	239	30	32	2	45

În concluzie, menționăm că, în pofida faptului că anul 2020 a fost un an pandemic cauzat de răspândirea virusului SARS-CoV-2, organizațiile sindicale primare din cadrul Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova și-au păstrat integritatea și solidaritatea. Instituirea regimului stării de urgență a oferit posibilitatea ca sistemul de sănătate să fie pregătit etapizat, iar spitalele să fie activate în profil COVID-19 treptat, organizațiile sindicale primare păstrându-și, astfel, componența și structura.

7.3. Componența numerică a organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova

Anul 2020, pentru angajații sistemului de sănătate a fost unul extrem de complicat și cu multe provocări. Sistemul de sănătate din Republica Moldova este în colaps de mai mulți ani, dar întregul dezastru a fost scos la lumină de criza provocată de pandemie. Or, angajații sistemului de sănătate au fost puși în fața unei provocări de nivel mondial. Este o experiență pe care n-o are nici o țară, o situație de care nu este pregătit nici un sistem de sănătate oricât de consolidat ar fi. Accentuăm că în această perioadă, au fost „activate” sau „dezactivate” anumite instituții medicale prin reprofilarea acestora în instituții COVID-19, în funcție

de situația pandemică, astfel încât s-a reușit asigurarea consolidării resurselor umane. Indiferent de remanierele făcute, organizațiile sindicale primare au reușit să-și păstreze integritatea și independența prin promovarea dialogului social la nivel de Unitate.

Conform datelor prezentate în rapoartele anuale de către liderii organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova se relevă următoarea componență numerică a organizațiilor sindicale: numărul total de organizații sindicale – 239, inclusiv 6 organizații cu un număr total de 1001 membri și mai mult; 29 – de la 401 la 1000; 82 organizații sindicale – de la 101 la 400; 101 – de la 16 la 100 și 21 de organizații sindicale – de la 3 la 15 membri de sindicat (tabelul nr. 34).

Totodată, menționăm că din numărul total de organizații sindicale membre ale Federației „Sănătatea” una este din sectorul privat, și anume Clinica de Medicină Estetică „Sancos”.

Tabelul nr. 34. Componența numerică a organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova (la 1 ianuarie 2020)

Organizații sindicale	Numărul total de organizații sindicale	Numărul membrilor de sindicat				
		de la 3 la 15	de la 16 la 100	de la 101 la 400	de la 401 la 1000	de la 1001
Din sectorul public	238	21	101	81	29	6
Din sectorul privat	1	-	-	1	-	-
Total	239	21	101	82	29	6

De menționat că afilierea la sindicat în majoritatea instituțiilor prezintă 80-90% din numărul total al salariaților din instituțiile medico-sanitare publice aflate la balanța Federației Sindicale „Sănătatea”. Lăudabil este faptul că în unele instituții afilierea la sindicat constituie 100%, și anume: Centrul de Educație Medicală Continuă a Personalului Medical și Farmaceutic cu Studii Medii; Centrul de Excelență în

Medicină și Farmacie „Raisa Pacalo”; Centrul Ftiziopneumologic de Reabilitare pentru Copii „Cornești” (Ungheni); Centrul de Recuperare pentru Copii „Ceadâr-Lunga”; Colegiul de Medicină din Ungheni; Sanatoriul „Bucuria-Sind”; Sanatoriul „Nufărul Alb”; IMSP Spitalul raional Anenii Noi; IMSP Spitalul raional Comrat; IMSP Spitalul raional Hâncești; IMSP Spitalul raional Edineț; IMSP Spitalul raional Sângerei; IMSP Spitalul raional Telenești; IMSP Centrul de sănătate Briceni; IMSP Centrul de sănătate Cantemir; IMSP Centrul de sănătate Edineț; IMSP Centrul de sănătate Dondușeni; IMSP Centrul de sănătate Drochia; IMSP Centrul de sănătate Fălești; IMSP Centrul de sănătate Ocnița; IMSP Centrul de sănătate Sângerei; Universitatea de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”. În 17 colective de muncă ale instituțiilor medicale se înregistrează o rată de sindicalizare de doar 60-70 la sută. Din păcate, în 4 colective de muncă rata de sindicalizare este sub cincizeci la sută.

7.4. Evoluția apartenenței la sindicat

Analizând indicii apartenenței la sindicat, constatăm, potrivit datelor prezentate de către președinții organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea”, că la evidență, la 1 ianuarie 2021, se aflau 41903 membri de sindicat, ceea ce constituie 90,5% din numărul total de angajați – 46257 din instituțiile medico-sanitare publice, farmaceutice și de învățământ, care se află la balanța sindicală a Federației (tabelul nr. 35).

Tabelul nr. 35. Evoluția fluctuației membrilor de sindicat

Anii	Numărul total de salariați	Numărul total al membrilor de sindicat	Au renunțat la calitatea de membru de sindicat pe diferite motive	Inclusiv pe motive:		
				Au abandonat sindicatul	De concediere	Alte
2016	47510	43110	5649	244	5306	99
2017	48006	43540	3931	227	3652	52
2018	47711	42898	3787	642	4363	52
2019	47391	42890	4239	272	3944	118
2020	46257	41903	3591	337	3172	82

De la 1 ianuarie 2020 și până la 1 ianuarie 2021, conform datelor prezentate în tabel, observăm o reducere a numărului membrilor de sindicat. Anul acesta, scăderea numărului membrilor de sindicat este motivată, în primul rând, de criza provocată de situația pandemică din întreaga lume, dar și de exodul masiv al angajaților din ramura sănătății în alte domenii și țări. Un alt temei este îmbătrânirea cadrelor, care, în pofida riscului sporit de infectare cu noul virus SARS-CoV-2, a continuat să activeze. În anul 2020, în domeniul sănătății au activat 2645 de medici de vârstă pensionară sau 26,9 la sută și 3253 personal medical veriga medie sau 17 la sută.

În perioada de referință au renunțat la calitatea de membru de sindicat, pe diferite motive – 3591 persoane. Din acestea au abandonat sindicatul, din proprie dorință, 337 membri de sindicat; pe motiv de concediere – 3172 membri; pe alte motive – 82 persoane. Comparând indicii descreșterii apartenenței la sindicat și suspendării calității de membru de sindicat, pe diferite motive, cu indicele apartenenței la sindicat, atestăm că indicele renunțării prevalează.

Menționăm că din numărul total de membri de sindicat – 41903, 13640 sunt tineri (cu vârsta cuprinsă până la 35 de ani) sau 32,5 la sută. Conform datelor din rapoartele anuale, constatăm că din numărul total de tineri membri de sindicat 7348 au vârsta până la 35 ani și sunt absolvenți ai instituțiilor de învățământ cu profil medical, încadrați

în câmpul muncii. În instituțiile de învățământ din sectorul sănătății, precum Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Centrul de Excelență în Medicină și Farmacie „Raisa Pacalo” și Colegiile de medicină din mun. Bălți, raioanele Cahul, Orhei, Ungheni, în anul de referință, și-au făcut studiile 7930 de studenți și elevi, dintre care 6292 fiind membri de sindicat (tabelul nr. 36).

Tabelul nr. 36. Cota sindicaliștilor tineri (până la 35 de ani) în raport cu totalul membrilor de sindicat

Anii	Numărul total de membri de sindicat	Inclusiv tineri		Inclusiv studenți / elevi		
		Numărul tinerilor	Procentul apartenenței la sindicat	Numărul total de studenți / elevi	Din ei membri de sindicat	Procentul apartenenței la sindicat
2016	43110	13908	32,3	8710	7357	84,50
2017	43540	13932	31,9	8697	7286	83,70
2018	42898	13480	31,4	8375	5870	70,08
2019	42890	13471	31,4	8230	6021	73,2
2020	41903	13640	32,5	7930	6292	79,3

Subliniem că din numărul total de membri de sindicat – 41903, 34603 sunt femei, adică 82,6 la sută.

În cele 239 de organizații sindicale primare membre ale Federației Sindicale „Sănătatea”, 166 de președinți sunt femei ori 69,4 la sută. Astfel, la nivel de Consilii municipale președinți sunt 1 bărbat și 1 femeie sau 50% la 50%. La nivel de organizații sindicale primare din cadrul instituțiilor republicane, din numărul total de 45 de președinți, 18 sunt femei sau 40 la sută; în asociațiile sindicale raionale din asistența medicală primară, din totalul de 30 președinți, 27 sunt femei sau 90 la sută; în organizațiile sindicale raionale, din totalul de 32 președinți, 17 sunt femei sau 53,1 la sută.

Totodată, menționăm că din numărul total de membri ai Biroului Executiv – 21, doar 9 sunt femei sau 42,9 la sută, iar din numărul total de membri ai Consiliului Republican – 135, 81 sunt femei sau 60 la

sută. Însă, în componența Comisiei de Cenzori a Federației Sindicale „Sănătatea” toți membrii, inclusiv președintele, sunt femei, în total 5 (tabelul nr. 37).

Tabelul nr. 37. Raportul membrilor de sindicat femei față de totalul membrilor de sindicat

Anii	Numărul total al membrilor de sindicat	Inclusiv femei	
		Numărul	%
2016	43110	33700	78,2
2017	43540	33961	77,9
2018	42898	34404	80,1
2019	42890	35468	82,6
2020	41903	34603	82,5

Este important de menționat că femeile se implică activ în diverse activități sindicale, inclusiv educaționale, organizate la nivel local și republican, fapt care sporește soluționarea pozitivă a diverselor probleme.

7.5. Respectarea normelor statutare în procesul de convocare a organelor de conducere

Prevederile Statutului Federației Sindicale „Sănătatea” stau la baza activității organizațiilor sindicale de toate nivelurile. Totodată, acestea își organizează și desfășoară activitățile în strictă conformitate cu actele normative aprobate de către Biroul Executiv, Consiliul Republican și Congresul Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova. Astfel, întru organizarea activităților sale, organele de conducere ale organizațiilor sindicale se convoacă după cum urmează: Comitetul sindical al organizațiilor sindicale primare – o dată la 2 luni sau la necesitate; adunările generale sau conferințele membrilor de sindicat – anual sau la necesitate; Biroul Executiv al organizației sindicale teritoriale și republicane – o dată la 2 luni sau la necesitate; Consiliul organizațiilor sindicale teritoriale și republican – o dată în an sau la necesitate;

Adunările/conferințele de dare de seamă și alegeri – o dată la 5 ani; Congresul – o dată la 5 ani.

La 23 octombrie 2020 a avut loc Congresul VII, la care au participat 150 de persoane, inclusiv liderii de sindicat delegați de către organizațiile sindicale pe care le reprezintă; reprezentanți ai Comisiei de cenzori a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova și reprezentantul Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova, dl Petru Chiriac, vicepreședinte.

Ca scop al asigurării drepturilor statutare, dar și garantării securității și protejării sănătății participanților la Congresul VII al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în contextul situației epidemiologice provocate de infecția SARS-CoV-2 și respectării restricțiilor impuse de către Comisia Națională Extraordinară de Sănătate Publică, prin hotărârea nr. 10 din 29.09.2020, evenimentul a demarat prin deschiderea festivă cu participarea unui număr restrâns de delegați, după care a urmat etapa de votare, când fiecare delegat, în formă liberă, s-a apropiat la urna de vot pentru a-și expune opinia prin buletin de vot deschis-nominal, confirmat prin semnătura delegatului.

În cadrul lucrărilor Congresului VII a fost prezentat un raport cu privire la activitatea Federației Sindicale „Sănătatea” în perioada anilor 2015-2020; obiectivele Federației „Sănătatea” în domeniul reformării și dezvoltării sistemului de sănătate; problemele cu care s-a confruntat Sindicatul pe parcursul a 5 ani de mandat și măsurile întreprinse pentru gestionarea acestora, precum și realizările privind resursele umane și protecția împotriva șomajului; asigurarea unităților medicale cu specialiști; formarea profesională continuă; motivele fluctuației cadrelor medicale și contracararea fenomenului dat; încadrarea specialiștilor în câmpul muncii; politicile Sindicatului în domeniul veniturilor salariale și normării muncii angajaților din sistem; evaluarea individuală a muncii și tariful angajaților; contribuția administrației publice locale la stimularea muncii; acordarea ajutorului material și premiarea angajaților; parteneriatul social în sfera muncii; prevenirea accidentelor de muncă; acordarea asistenței juridice etc.

Delegații Congresului VII au aprobat Statutul Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în redacție nouă, Programul Federației

Sindicale „Sănătatea” din Moldova pe anii 2020-2025, precum și Revendicările Congresului VII al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova către organele de conducere ale Republicii Moldova.

Concomitent, delegații au ales organele de conducere ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova pentru anii 2020-2025: președinte – Aurel Popovici; vicepreședinte – Igor Zubcu; președinte al Comisiei de cenzori – Maia Țîberneac, precum și membrii Biroului Executiv cu modificarea componenței numerice (21 persoane) și ai Comisiei de cenzori (5 persoane).

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, în anul 2020, a organizat și desfășurat 2 ședințe în plen ale Consiliului Republican.

Ședința extraordinară a Consiliului Republican din 28 mai 2020 a fost organizată și desfășurată în format on-line, din cauza pandemiei SARS-CoV-2 răspândită și pe întreg teritoriul Republicii Moldova. Liderii de sindicat, membri ai Consiliului Republican au discutat on-line chestiunile propuse pe ordinea de zi, după care au votat și au transmis buletinul de vot semnat către Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova. În urma procedurii de vot, membrii Consiliului Republican ai Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova au împuternicit noii membri ai Consiliului Republican al Federației Sindicale „Sănătatea”. În temeiul Hotărârii nr. 10 din 15 mai 2020 a Comisiei Naționale Extraordinare de Sănătate Publică privind evoluția situației epidemiologice a infecției SARS-CoV-2, Hotărârea nr. 3 din 10.03.2020 a Comitetului Confederal al Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova „Cu privire la situația epidemiologică a infecției COVID-19”, Hotărârea Biroului Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, nr. 28-08 din 12.03.2020 „Cu privire la evoluția situației epidemiologice a infecției COVID-19” și Hotărârea Biroului Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, nr. 28-08/1 din 12.03.2020, prin care s-a suspendat convocarea ședinței în plen a Consiliului Republican al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova stabilită pentru 27 martie 2020 până la anularea interdicției de către Comisia Națională de Sănătate Publică a interdicției privind organizarea și desfășurarea manifestărilor/măsurilor/intrunirilor în masă cu participarea unui număr mai mare de 50 persoane, membrii

Consiliul Republican al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova au hotărât să prelungească mandatele organelor de conducere ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, și anume: Aurel Popovici – președinte; Igor Zubcu – vicepreședinte; precum și componența din 23 de membri ai Biroului Executiv și 5 membri ai Comisiei de cenzori ai Federației Sindicale „Sănătatea”, până va fi posibilă organizarea și desfășurarea activităților cu participarea a mai mult de 50 persoane.

La 7-8 octombrie 2020 a avut loc ședința Consiliului Republican, care și-a desfășurat lucrările, împărțind participanții în trei grupuri, din cauza restricțiilor impuse de către Comisia Națională Extraordinară de Sănătate Publică privind organizarea și desfășurarea manifestărilor/măsurilor/întrunirilor în masă cu participarea unui număr mai mare de 50 persoane, dar oferind posibilitate tuturor membrilor Consiliului Republican să participe. Fiecare grup nu a depășit numărul de 50 persoane și au fost amplasați în sală cu respectarea distanței fizice. În urma dezbaterilor, participanții la eveniment au hotărât convocarea Congresului VII al Federației, au aprobat ordinea de zi, au stabilit forma de organizare a Congresului VII al Federației, precum și modalitatea de vot, și anume – prin buletin de vot deschis-nominal, confirmat prin semnătura delegatului, ținându-se cont de situația pandemică și cu respectarea normelor epidemiologice.

În anul 2020 au fost organizate și desfășurate 6 ședințe ordinare ale Biroului Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea”, după cum urmează: 27 februarie 2020; 25 mai 2020; 21 iulie 2020; 25 septembrie 2020; 22 octombrie 2020 și 18 decembrie 2020.

În cele 6 convocări ale Biroului Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova au fost examinate diverse chestiuni, dintre cele mai relevante fiind: „Cu privire la organizarea Atelierului de lucru pentru elaborarea propunerilor de modificare și completare a Statutului Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova”; „Cu privire la menționarea cu Insigna de Onoare a Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova”; „Cu privire la convocarea ședinței în plen a Consiliului Republican al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova”; „Cu privire la organizarea Atelierului de lucru pentru elaborarea proiectului Programului de activitate al Federației Sindicale

„Sănătatea” din Moldova”; „Cu privire la Planul biletelor de tratament balneosanatorial pe anul 2020”; „Cu privire la activitatea grupului de lucru privind ajustarea actelor normative referitoare la salarizarea prestatorilor de servicii medicale din cadrul sistemului asigurărilor obligatorii de asistență medicală”; „Cu privire la modificările Legii sindicatelor și a Codului muncii”; „Cu privire la desemnarea reprezentantului Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în componența Comisiei de Tineret a Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova”; „Cu privire la evoluția situației epidemiologice a infecției COVID-19”; „Cu privire la conferirea Diplomei de onoare a Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova”; „Cu privire la elaborarea „Medaliei” și „Insignei” Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova”; „Cu privire la conferirea distincțiilor Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova”; „Cu privire la organizarea și desfășurarea seminarului de instruire a activului sindical”; „Cu privire la Planul de activitate al Biroului Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova pentru semestrul I al anului 2021”; „Cu privire la Planul Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în domeniul educației și formării sindicale pentru anul 2021”; „Cu privire la dările de seamă privind activitatea organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, pe anul 2020”; „Cu privire la aprobarea membrilor în componența nominală a Comisiei pentru consultări și negocieri colective în domeniul sănătății din partea Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova”.

Analizând activitatea organelor electiv de conducere observăm că în anii de referință nu au avut loc încălcări ale prevederilor Statutului Federației Sindicale „Sănătatea” (tabelul nr. 38).

Tabelul nr. 38. Activitatea organelor electiv de conducere ale organizațiilor sindicale

Activități	2016	2017	2018	2019	2020
Congrese	-	-	-	-	1
Ședințe ale Consiliului Republican al Federației Sindicale „Sănătatea”	1	1	1	1	2
Ședințe ale Biroului Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea”	6	6	5	4	6
Ședințe ale Consiliului organizațiilor sindicale teritoriale	58	64	64	64	64
Ședințe ale Biroului Executiv ale organizațiilor sindicale teritoriale	749	1008	1538	1874	1526
Adunări/conferințe ale organizațiilor sindicale primare	361	476	365	358	345
Ședințe ale organelor electiv din organizațiile sindicale primare	1881	2052	1749	1947	1439

Conform datelor prezentate de către liderii de sindicat în formularele rapoartelor anuale, constatăm că în anul 2020 au fost organizate 64 de ședințe ale Consiliului organizațiilor sindicale teritoriale, 1526 de ședințe ale Biroului Executiv al organizațiilor sindicale teritoriale, 1439 de ședințe ale organelor electiv din organizațiile sindicale primare și 345 de adunări/conferințe ale organizațiilor sindicale primare.

Remarcăm că în cadrul acestor ședințe, organele electiv de conducere ale organizațiilor sindicale de toate nivelurile au examinat chestiuni cu privire la: respectarea prevederilor Contractelor colective de muncă și ale Convențiilor colective; respectarea normelor privind salarizarea și protecția muncii; avizarea proiectelor de acte normative; acordarea înlesnirilor, compensațiilor și altor garanții sociale; premiarea și acordarea ajutorului material; organizarea și desfășurarea

spartachiadelor lucrătorilor din domeniul ocrotirii sănătății; organizarea și desfășurarea seminarelor educaționale; finanțarea instituțiilor medicale; organizarea odihnei și întremării sănătății salariaților și a copiilor membrilor de sindicat; stimularea muncii și acordarea concediilor activului sindical; acordarea suportului financiar organizațiilor sindicale; poziția Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova vizând reformele în domeniul ocrotirii sănătății; organizarea sondajului de opinie vizând cazurile litigiilor individuale de muncă; realizarea Programului „Parteneriatul social în sfera muncii”; constituirea organizațiilor sindicale; evaluarea activității organizației sindicale etc. Anul 2020, fiind an pandemic, a impus involuntar fiecărei organizații sindicale primare câteva subiecte primordiale și absolut necesare, și anume: instruirea și informarea personalului medical privind riscurile profesionale; asigurarea personalului medical cu echipament individual special de protecție; organizarea examenului medical și supravegherea permanentă a stării sănătății lucrătorilor; informarea despre situațiile care pun în pericol viața sau securitatea angajaților din sistemul de sănătate la locul de muncă; semnalizarea despre lipsa echipamentelor de protecție; monitorizarea timpului de repaus al angajaților; asigurarea cu spațiu de cazare a personalului medical care tratează cazurile COVID-19; testarea prioritară a personalului medical aflat în zone de risc sporit de infectare; majorarea urgență a salariului lucrătorilor din domeniul sănătății; atragerea atenției deosebite condițiilor de muncă și depunerea eforturilor majore pentru asigurarea cu mijloace de protecție individuală și colectivă a salariaților din toate instituțiile medico-sanitare, respectarea dreptului fiecărui salariat la condițiile echitabile de muncă, etc.

În pofida faptului că în anul 2020 s-a declanșat pandemia provocată de noul virus SARS-CoV-2, organele de conducere ale organizațiilor sindicale primare membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” au respectat prevederile Statutului Federației și ale Regulamentului privind convocarea, organizarea și desfășurarea adunărilor/conferințelor de dare de seamă și alegeri ale organelor de conducere din organizațiile membre ale Federației „Sănătatea”, precum și hotărârile Biroului Executiv al Federației aprobate în acest sens. De menționat că durata mandatului organelor de conducere ale organizației sindicale de toate

nivelurile este de 5 ani. Astfel, în anul de referință au fost organizate și desfășurate 33 de adunări/conferințe de dare de seamă și alegeri. Ca rezultat, din numărul total de adunări/conferințe de dare de seamă și alegeri desfășurate în anul 2020, 17 președinți (sau 51,5 la sută) ai Comitetelor sindicale ale organizațiilor sindicale primare au fost aleși pentru un nou mandat. În majoritatea cazurilor, motivele au fost demisionarea din proprie dorință, transferul pentru a ocupa funcție administrativă sau disponibilizarea din funcția de bază. De menționat că activitatea tuturor președinților Comitetelor sindicale a fost apreciată de adunările/conferințele de dare de seamă ca bună sau satisfăcătoare. În cadrul adunărilor/conferințelor de dare de seamă și alegeri au avut loc discuții privind direcțiile prioritare de activitate și modalitățile de impulsione a dialogului social în vederea protejării mai eficiente a membrilor de sindicat; rolul comitetelor sindicale la negocierea și încheierea Convențiilor /Contractelor colective de muncă; identificarea posibilităților de colaborare a partenerilor sociali cu administrația publică locală; organizarea mai eficientă a informării și instruirii membrilor de sindicat la nivel de organizație primară; ameliorarea conlucrării organelor de conducere ale organizațiilor sindicale primare cu organele de conducere centrale. Adunările/conferințele de dare de seamă și alegeri au aprobat prioritățile strategice de activitate pentru perioada următoare. De remarcat că la majoritatea adunărilor/conferințelor de dare de seamă și alegeri au participat reprezentanți ai aparatului de conducere și ai Biroului Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea”, ai Consiliilor sindicale teritoriale, cât și ai administrației unităților și ai administrației publice locale.

7.6. Asigurarea condițiilor optime pentru activitatea organului sindical

Legislația actuală asigură organelor de conducere ale organizațiilor sindicale primare pârghii legislative prin care angajatorii sunt obligați să acorde gratuit organului sindical din instituție încăpere pentru activitatea eficientă a echipei sindicale, înzestrată cu inventar necesar și mijloace de comunicare.

Analizând datele prezentate în rapoartele anuale de către președinții

comitetelor sindicale, constatăm că la capitolul asigurarea condițiilor pentru activitatea organului sindical mai există lacune. Astfel, din 239 de organizații sindicale marea majoritate dispune de telefon; 83 – de fax; 80 – de tehnică de multiplicare; 116 – de panouri informative; 93 – de calculatoare. Totodată, menționăm că unele comitete, și anume 41, au creat bibliotecă sindicală, facilitând accesul la informarea membrilor de sindicat. Trebuie să recunoaștem că o bună parte dintre președinții Comitetelor sindicale dispun de transport la solicitare către directorul Unității.

Biroul Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova examinează permanent respectarea prevederilor actelor normative privind problema în cauză și în repetate rânduri a propus conducătorilor unităților medicale să asigure condiții de activitate pentru organul sindical conform prevederilor legislației în vigoare. Cu regret, până-n prezent încă se atestă cazuri de nerespectare a acestor prevederi.

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, își va orienta activitatea de viitor, în domeniul organizatoric, pe următoarele:

1. *Realizarea prevederilor Programului Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova pe anii 2020-2025, adoptat de Congresul VII din 23 octombrie 2020 privind domeniul consolidării, fortificării și solidarizării Sindicatului.*
2. *Consolidarea și perfecționarea structurii organizatorice a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova prin promovarea unității.*
3. *Monitorizarea desfășurării activității organizațiilor sindicale primare, inclusiv a Comitetelor sindicale, în conformitate cu prevederile Statutului Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova.*
4. *Implicarea mai activă a membrilor de sindicat în procesul de apărare a drepturilor și intereselor de muncă, profesionale și social-economice ale angajaților.*
5. *Intensificarea activității privind asigurarea condițiilor adecvate de muncă pentru organele electivă ale organizațiilor sindicale conform prevederilor actelor normative ale Republicii Moldova.*

CAPITOLUL VIII

DREPTURILE ȘI GARANȚIILE SINDICATULUI – REPREZENTANT AL SALARIAȚILOR

Codul muncii al Republicii Moldova, Convenția colectivă nivel de ramură în domeniul sănătății pe anii 2018-2021, Legea sindicatelor, Statutul Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova și Contractele colective de muncă încheiate la nivel de Unitate asigură un șir de drepturi și garanții, și anume: a se constitui fără autorizație prealabilă; a fi independenți față de organele de stat, partidele politice; a institui structuri proprii la nivel de unitate, teritoriu sau ramură; a alege liber reprezentanții săi; a desemna reprezentanți în organele de conducere ale structurii sindicale la care este afiliată; a elabora regulamente proprii; a-și organiza activitatea, precum și de a-și formula programe proprii de acțiune; a participa la negocieri colective; a recurge la proceduri de soluționare a litigiilor, prin mediere sau conciliere, la examinarea petițiilor ori organizarea protestelor, mitingurilor, demonstrațiilor, grevelor etc. Reprezentanții organelor de conducere ale organizației sindicale primare au dreptul de a participa la întruniri publice, în consiliile de administrație, la dezbaterile problemelor de interes profesional, economic, social sau cultural; a fi consultate, prin delegați desemnați, la elaborarea proiectelor de acte normative cu referință la raporturile de muncă și protecția socială, Contractelor colective de muncă, precum și la deliberări referitoare la orice fel de reglementări cu privire la dreptul de asociere și activitate sindicală. La fel, a-și apăra membrii săi în probleme privind legislația muncii și din Contractele colective de muncă în fața instanțelor judecătorești, a Consiliului de administrație și a altor organe de stat sau obștești, prin reprezentanți proprii sau aleși; a cere și a dispune de informații

necesare pentru negocierea Contractului colectiv de muncă, precum și de date transparente privind constituirea și folosirea fondurilor destinate îmbunătățirii condițiilor de muncă și protecție socială, cât și de respectarea garanțiilor stipulate în Contractul colectiv de muncă, alte drepturi prevăzute de statutul Federației.

De menționat că angajații din sistemul de sănătate, fiind membri de sindicat, au dreptul:

- să aibă propria opinie și acces liber la informația despre activitatea Federației;
- să beneficieze de audiență echitabilă de către liderii și membrii organelor electivale ale Federației;
- să ia parte la conducerea Federației, fie direct, fie prin reprezentanții aleși în conformitate cu Statutul Federației;
- să beneficieze de consultații și asistență juridică din partea Federației;
- să se retragă liber din sindicat;
- să ia parte la ședințele organelor electivale sindicale la care sunt puse în discuție chestiuni ce ating interesul lor personal, să înainteze propuneri, amendamente etc.;
- să aleagă și să fie ales în organele electivale sindicale;
- să beneficieze de instruire sindicală;
- să beneficieze de stimulare morală și materială din partea Federației.

Totodată, membrii de sindicat sunt obligați:

- să cunoască și să respecte Statutul Federației;
- să contribuie la realizarea obiectivelor Federației;
- să participe și să susțină activitatea și acțiunile organizate de sindicat;
- să fie onest, obiectiv, demn în relațiile cu membrii de sindicat și ai organelor electivale ale organizațiilor sindicale;
- să respecte normele, formele de activitate ale Federației, să nu desfășoare acțiuni care ar dăuna și ar zădărnici cauza de apărare a drepturilor și intereselor membrilor de sindicat;
- să nu inițieze și să se abțină de la orice acțiune, de sine stătător sau în grup, care ar aduce prejudiciu Federației;

- să manifeste solidaritate, să acorde susținere și ajutor membrilor Federației întru apărarea drepturilor și intereselor lor de muncă, profesionale, economice și sociale;
- să achite la timp cotizația sindicală conform prevederilor Statutului Federației.

Însă, fiind membru de sindicat, un angajat din sistemul de sănătate poate fi membru al oricărei formațiuni social-politice, organizații obștești sau partid politic, participând la viața politică din Republica Moldova în nume propriu, fără implicarea Federației sau a organizației sindicale pe care o reprezintă.

Președintele organizației sindicale primare trebuie:

- să efectueze conducerea organizației și a organului sindical respectiv;
- să convoace și să conducă ședințele organelor de conducere;
- să reprezinte, în limita împuternicirilor oferite de organul electiv, organizația sindicală în comunicarea cu organele de stat, administrația Unității, organizațiile obștești și cele sindicale;
- să garanteze realizarea hotărârilor organelor sindicale respective și ale celor ierarhic superioare;
- să semneze Contractul colectiv de muncă, utilizând atribuțiile oferite de Comitetul sindical;
- să administreze, în limitele stabilite de către organul sindical respectiv, mijloacele financiare, precum și patrimoniul organizației, fiind personal responsabili de gestionarea lor efectivă;
- să ia hotărâri în cadrul prevederilor Statutului Federației, cu aprobarea ulterioară de către organul electiv.

Totodată, organele de conducere ale organizației sindicale, în frunte cu liderul de sindicat, trebuie:

- să răspundă la întrebările membrilor de sindicat;
- să distribuie materiale informative;
- să țină la curent membrii de sindicat cu problematica domeniului;
- să protejeze salariații în situații controversate de muncă;
- să asigure respectarea drepturilor salariaților din unitate;
- să atragă noi membri în organizația sindicală;

- să asigure stabilitatea, vitalitatea și unitatea în cadrul structurii sindicale primare etc.

Pentru perioada următoare, activitatea Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova și a organizațiilor afiliate se va axa pe următoarele:

- 1. Atenționarea liderilor sindicali și a conducătorilor unităților medicale asupra obligativității respectării drepturilor și garanțiilor organelor sindicale.*
- 2. Antrenarea tinerilor și femeilor în activitatea sindicală și promovarea lor în organele de conducere.*
- 3. Instruirea cadrelor sindicale profesioniste și responsabile pentru a asigura conducerea eficientă a organizației sindicale.*
- 4. Monitorizarea încălcărilor drepturilor sindicale și contracararea fenomenelor de acest gen.*

CAPITOLUL IX

ACTIVITATEA EDUCAȚIONALĂ ȘI DE FORMARE SINDICALĂ

Prioritățile educaționale în anul de referință au fost axate pe continuarea instruirii și formării cadrelor sindicale, a președinților organizațiilor sindicale primare noi-aleși, organizarea activităților de elaborare a proiectelor de documente către Congresul ordinar al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, participarea activă a reprezentanților Federației la diferite activități de la nivel național și internațional etc.

Totodată, menționăm că în condițiile pandemiei de COVID-19 și restricțiilor respective antiepidemice în situația excepțională de sănătate publică un șir de activități educaționale preconizate pentru anul 2020 au fost suspendate.

În primul trimestru al anului 2020, în incinta Institutului Muncii, au fost organizate două ateliere de lucru pentru elaborarea propunerilor de modificare și completare a Statutului și Proiectului Programului de activitate ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, care la 23.10.2020 au fost aprobate de Congresul VII al Federației. La 11 decembrie 2020, la Institutul Muncii, a fost organizat seminarul cu genericul „ABC-ul sindical”, la care au participat 22 de președinți ai organizațiilor sindicale primare.

În anul de referință reprezentanții Federației au participat la diferite activități educaționale organizate de Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova, Organizația Internațională a Muncii, Sindicatul European din Serviciile Publice (EPSU) și alte structuri internaționale.

Astfel, la Proiectul de instruire al Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova „Școala sindicală din Moldova” (model austriac), ediția a VIII-a, au fost delegați din partea Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova și au participat cinci lideri sindicali.

În cadrul Proiectului „Dreptul tinerilor la locul de muncă”, realizat de Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova în colaborare cu Organizația Internațională a Muncii, au fost instruiți 3 formatori sindicali tineri, membri ai Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova. Ulterior, ei au fost implicați în calitate de formatori la seminarele desfășurate inițial în 9 zone ale republicii, care apoi au fost extinse și în alte teritorii. În total, la aceste seminare au participat (on-line) peste 500 de persoane, inclusiv zeci de tineri membri ai Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, preponderent studenți și rezidenți din instituțiile de învățământ medical.

Proiectul a inclus următoarele subiecte: securitatea socială, contractele de muncă, securitatea și sănătatea în muncă, timpul de muncă și timpul de odihnă, salarizarea, exercițiul practic privind dreptul la locul de muncă.

În cadrul proiectului menționat a fost elaborată și este disponibilă aplicația telefonică, care poate fi utilizată cu succes, în special în cadrul instituțiilor de învățământ medical.

La nivel internațional, reprezentanții Federației au participat la activități educaționale organizate de Sindicatele Europene din Serviciile Publice (EPSU), inclusiv:

- în luna ianuarie – Atelierul „Planificarea strategică a activităților de organizare și recrutare sindicală”;
- în luna mai – „Consolidarea forței sindicatelor în perioada de criză” (on-line);
- în luna septembrie – „Atelier strategic pentru liderii sindicali din Republica Moldova și România” (on-line);
- în luna noiembrie – „Construirea puterii sindicale prin recrutare și organizare” (on-line).

La 18.12.2020 Biroul Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova a aprobat Planul Federației în domeniul educației și formării sindicale.

Obiective și activități în domeniul educației și formării sindicale:

1. *Intensificarea procesului educațional sindical în colectivele de muncă și cele studențești.*
2. *Perfecționarea și implicarea activă a formatorilor sindicali ai Federației în procesul educațional.*
3. *Consolidarea relațiilor de colaborare, schimb de experiență, participarea activă la proiectele educaționale desfășurate la nivel național și internațional.*
4. *Lansarea Programului de instruire sindicală a președinților organizațiilor sindicale primare noi-aleși, cu genericul „Parteneriatul social în sfera muncii. Specialitatea: „Negociator sindical”.*
5. *Organizarea seminarelor de instruire pentru:*
 - 5.1. *Reprezentanții sindicatului cu răspunderi specifice în domeniul securității și sănătății în muncă.*
 - 5.2. *Studenți și rezidenți cu genericul „Dreptul tinerilor la locul de muncă”.*
 - 5.3. *Contabili și trezorerieri sindicali cu genericul „Activitatea financiară a sindicatelor. Protecția socio-economică a salariaților”.*
6. *Organizarea atelierelor de lucru și meselor rotunde privind:*
 - 6.1. *Elaborarea Proiectului de modificare și completare a Convenției colective (nivel de ramură) pentru următoarea perioadă.*
 - 6.2. *Elaborarea proiectului Programului de recrutare al Federației.*
 - 6.3. *Consolidarea organizațiilor sindicale teritoriale ale Federației.*

CAPITOLUL X

ACTIVITATEA INFORMAȚIONALĂ

Accesul la informații conduce la transparență instituțională, inclusiv gestionarea banului public, responsabilizarea funcționarilor publici, combaterea corupției și, nu în ultimul rând, la satisfacerea intereselor individuale ale persoanelor care doresc informații de interes public. Practic, accesul real al persoanelor și al presei la informațiile de interes public determină în mod esențial evoluția spre o democrație stabilă.

În acest context, Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova (FSSM), în anul 2020, s-a afirmat ca o organizație democratică cu o poziție fermă, deschisă pentru noi provocări și cu o imagine pozitivă în societate.

Noile condiții impuse de pandemie și distanțarea socială au generat regândirea și diversificarea instrumentelor și metodelor de comunicare și conlucrare cu părțile interesate, atât naționale, cât și internaționale. Comunicarea a suferit unele schimbări, fiind aplicate toate mijloacele de comunicare la distanță: teleconferințele, pagina WEB și rețelele de socializare, comunicatele de presă, conlucrarea cu sursele media electronice, participarea la conferințele video.

Federația este una dintre structurile sindicale de nivel național care, pe timp de pandemie, a reușit să asigure un înalt nivel de funcționalitate, adaptându-se la noile condiții de activitate. În situația în care comunicarea tête-à-tête fost redusă la minimum, ne-am străduit să implementăm noi forme și metode de activitate la distanță, cu utilizarea pe larg a platformelor informative instituționale, cum ar fi poșta electronică, aplicațiile mobile, ședințele on-line. Am pus un accent deosebit pe comunicarea internă, depunând mari eforturi pentru a informa membrii sindicatului operativ și amplu despre ultimele noutăți.

Toate noutățile și materialele informative ce se referă la activitățile întreprinse de Federație au fost plasate pe pagina WEB a FSSM și conturile de pe rețelele de socializare.

De notat că în anul de referință a fost schimbată și modernizată pagina WEB a Federației – www.sindsan.md. Acest lucru s-a produs pentru simplificarea accesului la informație a vizitatorilor. Ca rezultat, am reușit să creăm o versiune accesibilă și eficientă a site-ului. Pagina oficială acum conține informații conform necesităților vizitatorilor, a devenit informativă, comodă și corespunde celor mai recente standarde tehnologice. Totodată, pentru a ține pasul cu noile tendințe din Social Media Marketing (SMM), am utilizat pentru plasare infografice, bannere și spoturi video, elaborate după ultimele tendințe ale pieței. Aceste unelte fac informația mai asimilabilă și au un efect mai benefic asupra percepției oamenilor.

O altă măsură pentru amplificarea comunicării FSSM a fost dezvoltarea paginilor existente, dar și crearea mai multor pagini oficiale pe rețelele sociale renumite la nivel global, cum ar fi:

- FACEBOOK.COM (<https://www.facebook.com/sindsan.md>);
- INSTAGRAM.COM (<https://www.instagram.com/sind.san/>);
- YOUTUBE.COM (<https://www.youtube.com/channel/UCvwiQ-De11DCIGGO68Amhqmg/featured>);
- LINKEDIN.COM (<https://www.linkedin.com/company/federa%C8%9Bia-sindical%C4%83-s%C4%83n%C4%83tatea>).

Rețelele de socializare, precum și le este menirea, îi ajută pe oameni să comunice, iar rolul Social Media Marketing-ului este de a ajuta instituțiile în acest sens.

De aceea, trebuie să intensificăm comunicarea cu audiența noastră pe rețelele de socializare în ambele direcții, și să nu ne concentrăm doar pe transmiterea informațiilor într-o singură direcție. De la simplele reacții, precum Like/Love, la comentarii, recenzii și chiar mesaje parvenite din partea urmăritorilor, toate reprezintă o interacțiune, un schimb de informații și un mod de comunicare.

Pe parcursul activității noastre, constatăm tot mai des că instituțiile media din țară preiau comunicatele publicate pe pagina WEB și rețelele de socializare ale Federației. Multe dintre aceste publicații au servit instituțiilor media drept surse suplimentare de informații în procesul de inserare a anumitelor materiale.

Remarcăm că este în continuă desfășurare procesul de informare a societății despre activitatea mișcării sindicale din sectorul sănătății prin intermediul agențiilor de știri, ziarelor, posturilor TV și radio, precum: Moldova1, Canal2, Publika TV, Jurnal TV, Sputnik FM, Ziarul de Gardă etc.

În paralel cu activitățile menționate, subliniem participarea conducerii FSSM la două ediții a emisiunii „Dialog social”, organizată de către Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova, difuzată la postul național de televiziune Moldova1. Din păcate, în perioada pandemiei COVID-19 emisiunea a fost sistată. La fel, la finele anului 2020, s-a decis trecerea ziarului sindical „Vocea Poporului” în format electronic, motivul fiind criza actuală pandemică, cât și cea economică - ambele motivând foarte multe publicații să renunțe la print și să se reprofileze pe mediul on-line.

În urma examinării datelor prezentate în formularele rapoartelor anuale de către președinții organizațiilor sindicale membre ale FSSM s-a constatat că cifra de abonare la publicațiile periodice este în permanentă scădere. Acest lucru se atestă prin faptul că nevoia de informare la care a răspuns odinioară ziarul tipărit, acum este satisfăcută mai rapid de site-urile de știri, iar necesitatea accesării rapide și facile este acoperită mai lesne de un telefon mobil decât de un ziar tipărit.

La rubrica publicații în presa periodică cifra rămâne aproape neschimbată (a. 2019 – 106; a. 2020 – 103). Totodată, este necesar de accentuat că liderii, activiștii și membrii de sindicat utilizează tot mai frecvent tehnologiile informaționale moderne. Astfel, în anul pandemic au fost organizate mult mai multe adunări și conferințe datorită desfășurării lor în regim on-line (la distanță) (tabelul nr. 39).

Tabelul nr. 39 Dinamica activităților informaționale

Denumirea formelor de informare	Anii		
	2018	2019	2020
Abonamente la presa periodică	880	855	610
Publicații în presa periodică	147	106	103
Discursuri, rapoarte	44	837	488
Alte forme de informare	724	845	1234

Constatăm o dinamică pozitivă la capitolul însușirea și utilizarea calculatorului și gadgeturilor, precum și a poștei electronice, și aplicațiilor mobile de către liderii și activiștii sindicali de toate nivelurile. Acest fapt ne oferă posibilitatea de informare operativă a membrilor de sindicat despre activitatea efectuată, reușitele și problemele care necesită a fi soluționate pe viitor.

Federația Sindicală „Sănătatea” din Moldova, având drept scop crearea și promovarea unei imagini pozitive a Federației, informarea și comunicarea cât mai eficientă cu publicul, cât și sporirea accesului membrilor de sindicat la informație, își propune următoarele obiective:

1. *Organizarea și desfășurarea activităților de informare și comunicare.*
2. *Monitorizarea funcționalității paginii WEB.*
3. *Asigurarea conținutului informațional pentru site-ul FSSM și paginile oficiale de pe rețelele de socializare (Facebook, Instagram, LinkedIn, Youtube).*
4. *Elaborarea unui ghid de comunicare și promovare a activităților sindicale, care să conțină mesaje-cheie și recomandări de comunicare. Totodată, ghidul poate îngloba și exemple de mesaje, care induc în eroare opinia publică și stimulează apariția informațiilor false sau eronate.*
5. *Instruirea activiștilor sindicali pentru formarea unor deprinderi de comunicare eficientă, însușirea unor tehnici și procedee de comunicare, precum și utilizarea corectă și eficientă a mijloacelor electronice de comunicare.*

CAPITOLUL XI

ACTIVITATEA ORGANIZAȚIEI DE TINERET

Organizația de tineret din cadrul Federației Sindicale „Sănătatea” a fost creată în anul 2002, având drept scop apărarea drepturilor juridice, sociale și economice ale tinerilor care studiază și activează în sistemul medical din Republica Moldova. Organizația de tineret întrunește membri de sindicat din cadrul organizațiilor sindicale ale instituțiilor de învățământ de specialitate, cât și tineri sindicaliști din instituțiile medico-sanitare publice.

Pentru membrii Organizației de tineret anul 2020 a fost pe cât de greu, pe atât de memorabil. A fost o etapă plină de provocări, dar și cu multe lecții de viață. În condiții pandemice, tinerii sindicaliști au sacrificat timpul și sănătatea lor pentru a salva vieți și a se implica direct în luptă cu pandemia COVID-19.

La asamblarea vizierelor de protecție pentru cadrele medicale din țară au participat 49 de voluntari, reușind să confecționeze 3350 de viziere în decurs de doar 6 zile.

La fel, tinerii sindicaliști au fost implicați în activitatea grupului național de operatori de la Linia Verde a Agenției Naționale pentru Sănătate Publică (ANSP), care oferă informații cetățenilor despre simptomele bolii, modul de infectare, măsurile de prevenire și alte informații utile privind infecția cu virusul COVID-19.

Centrul COVID-19 de la Moldexpo s-a confruntat cu mai multe probleme de asigurare cu personal medical. În acest context, tinerii activiști au fost instruiți și asigurați cu echipament de protecție necesar pentru a prelua lucrul de operatori la Registratura Centrului. Totodată, mai mulți tineri din organizațiile sindicale studențești au fost angajați în cadrul instituțiilor medico-sanitare publice din țară în calitate de

asistenți medicali pentru a lupta cu pandemia COVID-19.

Important de menționat că, în perioada iulie - decembrie 2020, s-a desfășurat Proiectul „Bazele medicinei de urgență pentru liceeni”. În cadrul programului, 40 de tineri activiști au instruit 3213 de elevi din raioanele Hâncești, Anenii Noi, Criuleni, Orhei, Călărași, Nisporeni, Leova, precum și în taberele de vară din Vadul lui Vodă și Ialoveni - cum să aplice în practică ajutorul medical imediat. Ca rezultat al proiectului, mai mulți adolescenți au fost sensibilizați de importanța acordării primului ajutor în situații de urgență și, ulterior, au depus actele de continuare a studiilor la Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”.

Pe parcursul anului de referință, Organizația de tineret a participat la: educația sindicală; protecția socială și juridică a tinerilor din domeniul sănătății; organizarea odihnei și a manifestărilor cultural-sportive. În acest context, având drept scop informarea și familiarizarea atât a membrilor săi, cât și a celor recent recrutați, Organizația de tineret din cadrul Federației a organizat seminare informativ-educative pe diverse teme.

În aceeași ordine de idei, remarcăm suportul permanent oferit de Federația Sindicală “Sănătatea” din Moldova întru susținerea și educarea tinerei generații de sindicaliști. Datorită sprijinului Federației, membrii Organizației de tineret cred în posibilitățile lor și în faptul că sindicatele pot contribui la apărarea drepturilor și intereselor, nu doar cele profesionale, dar și economice, de muncă și colective.

Obiective pentru următoarea perioadă:

1. *Elaborarea propunerilor privind crearea condițiilor de activitate și de trai pentru tinerii profesioniști din domeniul medical – membri de sindicat și familiile acestora.*
2. *Acordarea ajutoarelor materiale pentru odihna și întremarea sănătății tinerilor sindicaliști, cu precădere, a specialiștilor cu stare materială anevoioasă.*
3. *Organizarea seminarelor de informare cu privire la prevederile actului de negociere a contractului individual de muncă și a*

contractului colectiv de muncă.

4. *Elaborarea propunerilor pentru îmbunătățirea situației tinerilor sindicaliști din domeniul medical pe piața muncii, în contextul crizei pandemice.*
5. *Acordarea suportului juridico-social tinerilor studioși și specialiștilor-debutanți membri de sindicat.*

CAPITOLUL XII

ACTIVITATEA COMISIILOR DE CENZORI

Pe parcursul anului 2020, Comisia de cenzori a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, a activat în aceeași componentă. Din cauza pandemiei planul de activitate nu a fost realizat pe deplin, iar Comisia a activat conform situației epidemiologice din țară și restricțiilor impuse de către Comisia Națională Extraordinară de Sănătate Publică, reducând numărul de vizite în organizațiile sindicale primare

Conform Statutului Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova, obiectivele de bază ale activității comisiilor de cenzori de toate nivelurile sunt: controlul utilizării eficiente a mijloacelor financiare și materiale; gestionarea patrimoniului organizațiilor sindicale; corectitudinea formării și realizării bugetului sindical.

Menționăm că activitatea comisiilor de cenzori s-a desfășurat în conformitate cu Regulamentul de activitate, aprobat de Biroul Executiv al Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova.

În perioada de referință, au fost efectuate controale în organizațiile sindicale primare, conform planului de activitate. La solicitarea membrilor de sindicat din teritoriu au avut loc controale în organizațiile sindicale reclamate. Concomitent, au fost acordate consultații telefonice.

La finele anului au fost examinate dările de seamă a activității comisiilor de cenzori din organizațiile sindicale primare și s-a constatat că acestea în activitatea sa nu au încălcat grave la capitolul utilizării mijloacelor financiare. Totodată menționez că s-au redus simțitor mijloacele financiare valorificate pentru realizarea programelor informaționale și educație sindicală. Majoritatea mijloacelor financiare au fost destinate acordării ajutoarelor materiale membrilor de sindicat

diagnosticați pozitiv la infecția SARS-COV-2, decesul rudelor de prima linie a acestora cauzat de COVID-19. De asemenea, au fost efectuate cheltuieli la organizarea sărbătorilor de iarnă, Ziua Internațională a Femeii, Ziua lucrătorului medical și a farmacistului, stimularea activului sindical etc.

În majoritatea instituțiilor au fost verificate procesele-verbale ale ședințelor comitetelor sindicale, activitatea financiară și utilizarea bunurilor materiale. De menționat că comitetele sindicale duc evidența cererilor pentru tratamentul balneosanatorial și pentru odihna copiilor.

Totodată, în unele organizații sindicale primare nu sunt respectate prevederile statutare privind organizarea și desfășurarea adunărilor/conferințelor de dare de seamă despre activitatea organelor electivă anuale, informarea membrilor de sindicat. Sunt înregistrate cazuri de nerespectare a cerințelor Nomenclatorului privind păstrarea documentației sindicale.

În unele organizații sindicale primare contractele colective de muncă s-au încheiat cu întârziere sau formal.

Reprezentanții organizației sindicale primare participă la ședințele organelor de conducere, însă chestiunile ce țin de aprobarea statelor, tarifarizarea angajaților, respectarea timpului de muncă și odihna, securitatea și sănătatea în muncă, alimentarea angajaților care activează în condiții de muncă cu factori nocivi, soluționarea litigiilor de muncă etc. se examinează insuficient.

În perioada de raportare au avut loc încălcări de eliberare a biletelor de tratament balneosanatorial.

În rezultatul desfășurării adunărilor/conferințelor de dare de seamă și alegeri au fost aleși noi președinți și noi membri ai comitetului sindical. Lideri sindicali și echipa sindicală nou aleasă necesită instruire sindicală.

În anul de referință Comisia de cenzori a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova a efectuat controlul activității Biroului Executiv al Federației. Încălțări nu au fost depistate. În această perioadă Biroul Executiv s-a convocat conform prevederilor statutare și cu respectarea cerințelor Comisiei Naționale Extraordinare de Sănătate Publică. Toate chestiunile discutate au fost publicate pe site-ul Federației.

În perspectiva Comisia de cenzori a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în colaborare cu comisiile de cenzori de toate nivelele își propun următoarele obiective:

1. *Efectuarea controalelor privind utilizarea transparenta, corecta și eficientă a mijloacelor financiare și bunurilor materiale ale organizațiilor sindicale primare, accentul fiind pus pe respectarea prevederilor Statutului Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova.*
2. *Monitorizarea respectării prevederilor Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr. 290 din 19.04.2010.*
3. *Monitorizarea respectării normelor statutare în activitatea organelor de conducere ale organizațiilor sindicale de toate nivelurile.*
4. *Informarea organelor sindicale și membrilor de sindicat despre greșelile depistate și a opțiunilor de redresare a situației.*

CUPRINS:

Cuvânt înainte	3
Capitolul I. Resursele umane și protecția împotriva șomajului...	5
1.1. Informații generale	5
1.2. Planificarea resurselor umane	6
1.3. Asigurarea unităților medicale cu personal	6
1.4. Formare profesională	9
1.5. Fluctuația lucrătorilor medicali: premise și cauze	9
1.6. Încadrarea în câmpul muncii a noilor angajați	10
1.7. „Îmbătrânirea” cadrelor	12
1.8. Disciplina muncii	13
1.9. Stimularea pentru succese în muncă	13
1.10. Obiectivele în domeniul resurselor umane	14
Capitolul II. Finanțarea sistemului de sănătate	16
2.1. Informații generale	16
2.2. Cheltuielile din bugetul public consolidat pentru domeniul sănătății	18
2.3. Fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală	19
2.4. Asigurarea medicală a cetățenilor Republicii Moldova	24
2.5. Contribuția administrației publice locale la susținerea financiară a instituțiilor medicale	25
2.6. Participarea reprezentanților Sindicatului la elaborarea și aprobarea Devizului de venituri și cheltuieli al unității și la elaborarea proiectului Contractului de acordare a asistenței medicale încheiat cu Compania Națională de Asigurări în Medicină	29

2.7. Obiectivele Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în domeniul finanțării ocrotirii sănătății	30
Capitolul III. Protecția socio-economică a angajaților din ramura sănătății	32
3.1. Informații generale	32
3.2. Salariul mediu lunar în sectorul sănătății	35
3.3. Plata suplimentului/sporului pentru indicatorii de performanță	42
3.4. Motivarea financiară a personalului implicat în tratamentul bolnavilor infectați cu COVID-19	45
3.5. Valorificarea mijloacelor financiare pentru remunerarea muncii, provenite de la serviciile medicale contra-plată	48
3.6. Stimularea materială a angajaților prin acordarea premiilor și ajutoarelor materiale	50
3.7. Evoluția cheltuielilor financiare pentru soluționarea problemelor angajaților (0,15%)	53
3.8. Obiectivele Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova în domeniul protecției socio-economice a angajaților membri de sindicat	54
Capitolul IV. Parteneriatul social în sfera muncii	56
4.1. Informații generale	56
4.2. Dezvoltarea parteneriatului social în sfera muncii	57
4.3. Elaborarea și avizarea proiectelor de acte normative	58
4.4. Participarea reprezentanților Sindicatului la lucrările organelor colegiale	63
4.5. Obiective pentru realizare în următoarea perioadă	65

Capitolul V. Securitatea și sănătatea în muncă	66
Capitolul VI. Asistența juridică	73
Capitolul VII. Apartenența la sindicat și respectarea prevederilor statutare	80
7.1. Informații generale	80
7.2. Evoluția structurii organizatorice a Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova	81
7.3. Componenta numerică a organizațiilor sindicale membre ale Federației Sindicale „Sănătatea” din Moldova	82
7.4. Evoluția apartenenței la sindicat	84
7.5. Respectarea normelor statutare în procesul de convocare a organelor de conducere	87
7.6. Asigurarea condițiilor optime pentru activitatea organului sindical	94
Capitolul VIII. Drepturile și garanțiile Sindicatului – reprezentant al salariaților	96
Capitolul IX. Activitatea educațională și de formare sindicală ..	100
Capitolul X. Activitatea informațională	103
Capitolul XI. Activitatea Organizației de tineret	107
Capitolul XII. Activitatea comisiilor de cenzori	110

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Tipografia „**EUROPRES**” SRL

Tel: 0691 30 258

e-mail: europress@mail.ru

www.europress.md